ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Μουσική
Γ΄ Γυμνασίου

Τετράδιο Εργασιών

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Μουσική Γ΄ Γυμνασίου, Τετράδιο Εργασιών

Επιμέλεια – Επεξεργασία Υλικού: Αντωνία Φοράρη, *Γραφείο Αναλυτικών Προγραμμάτων*

Συνεργάστηκαν στη συγγραφή υλικού οι Καθηγητές/τριες Μουσικής:

- Χριστίνα Γεωργούδη (1.1)
- Άντρος Παύλου (2.1)
- Αντωνία Φοράρη (2.2)
- Μελίνα Αδαμίδου - Αυγή Κοζάκη (3.1)
- Χριστίνα Γεωργούδη (3.2)
- Γεωργία Μαραθεύτου - Έλενα Χριστοδουλίδου (4.1)
- Άντρος Παπαπαύλου (4.2)
- Εύα Αδάμου (4.3)
- Γεωργία Νεοφύτου (4.4)
- Μαρία Παπαζαχαρίου (4.5)
- Σύλβια Ερμογενίδου (5.1)
- Γαλάτεια Τρύφωνος (5.2)
- Αλεξία Παφίτη (5.3)
- Σταυρούλα Καλλίρη - Νάγια Κωνσταντινίδου (6.1)
- Αντωνία Φοράρη (6.2)
- Έλενα Δημητρίου (6.3)
- Χριστίνα Χατζηγεωργίου (6.4)
- Κυριακή Χρυσάνθου (6.5)
- Κυριακή Θεοδώρου (6.6)
- Γαλάτεια Τρύφωνος (7.1)

Οργάνωση - Εποπτεία: Άντρη Χατζηγεωργίου – Λυμπουρή, *ΕΜΕ Μουσικής*

Γλωσσική Επιμέλεια: Μαριάννα Χριστόφια – Παλάτου, *Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων*

Σχεδιασμός Εξωφύλλου: Χρύσης Σιαμμάς, *Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων,*

Συντονισμός Έκδοσης: Χρίστος Παρπούνας, *Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων*

Έκδοση 2012 (Δοκιμαστική Έκδοση)

Εκτύπωση:

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ISBN: 978-9963-0-4629-4

Στο εξώφυλλο χρησιμοποιήθηκε ανακυκλωμένο χαρτί σε ποσοστό τουλάχιστον 50%, προερχόμενο από διαχείριση απορριμμάτων χαρτιού. Το υπόλοιπο ποσοστό προέρχεται από υπεύθυνη διαχείριση δασών.

Η μουσική εκφράζει αυτό
που δεν μπορεί να λεχθεί με λόγια,
αλλά ούτε και να παραμείνει σιωπηλό - Victor Hugo

Σας ευχόμαστε
εύηχα μουσικά ταξίδια!!!

Περιεχόμενα

1. Αντί προλόγου... σχέδιο εργασίας!
1.1 Είμαστε στον αέρα! 6

2.1 Το ταξίδι της μουσικής στον 20ό αι
2.1 Μουσικοί πειραματισμοί και ανατροπές....10
2.2 Η μουσική πρωτοπορία στην Ελλάδα του 20ού αι....20

3. Εικόνα και Ήχος
3.1 Μουσική και κινηματογράφος....28
3.2 Μουσική και διαφήμιση....35

4. Από το γκόσπελ στο ροκ
4.1 Και εγένετο... το blues....42
4.2 All that Jazz!....49
4.3 Πέτρα που κυλάει δε χορταριάζει....56
4.4 Το φαινόμενο Beatles....61
4.5 Η ιστορία ενός τοίχου....65

5. Ελληνικές μουσικές ιστορίες
5.1 Η ελληνική μουσική του σήμερα και του χτες 76
5.2 Ρεμπέτικο τραγούδι....82
5.3 Ελληνική τζαζ....86

6. Στις γειτονιές του ελληνικού τραγουδιού
6.1 Οδός Μάνου Χατζιδάκι....94
6.2 Άξιον εστί το φως....102
6.3 Η «επιστροφή στις ρίζες» του Γ. Μαρκόπουλου....109
6.4 Η... γειτονιά του Σταύρου Ξαρχάκου....113
6.5 Ο δρόμος του Μάνου Λοΐζου....124
6.6 Για τη μικρή Ελλάδα του Δ. Σαββόπουλου....129

7. Αντί επιλόγου... σχέδιο εργασίας!
7.1 Πολύτεχνο υπερθέαμα!....140

Αντί προλόγου... σχέδιο εργασίας!

1.1 Είμαστε στον αέρα!

Είμαστε στον αέρα!

Καθώς παρακολουθείτε το βίντεο μιας ραδιοφωνικής εκπομπής
(α) καταγράψετε τι χρειάζεται όσον αφορά **μέσα και υλικά** αλλά και **ανθρώπινο δυναμικό** για να βγει στον αέρα μια ραδιοφωνική εκπομπή και
(β) περιγράψετε τον ρόλο τους.

Μέσα – Υλικά – Ανθρώπινο Δυναμικό

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Αξιολογήστε το πρότζεκτ σας
«Είμαστε στον αέρα!»

1. Πώς κρίνετε τη ραδιοφωνική σας εκπομπή στο σύνολό της;

Εξαιρετική Καλή Μέτρια

2. Συμφωνείτε/Διαφωνείτε με τις πιο κάτω θέσεις:

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
• Η ομάδα μας έφερε με επιτυχία σε πέρας το έργο της.	.....	.....
• Ήμασταν συντονισμένοι και δουλέψαμε ομαδικά.	.....	.....
• Συνεργαστήκαμε επαρκώς με τις άλλες ομάδες.	.....	.....
• Παρουσιάσαμε το μέρος μας με επιτυχία.	.....	.....
• Χρησιμοποιήσαμε αποτελεσματικά τα υλικά και τον τεχνικό εξοπλισμό που είχαμε στη διάθεσή μας.	.....	.....
• Κρατήσαμε τα χρονικά πλαίσια που μας δόθηκαν.	.....	.....

2. Περιγράψετε το τελικό αποτέλεσμα σε σχέση με:

- Το κείμενο εκπομπής: .....
  .....
- Την εκφώνηση: .....
  .....
- Την τεχνική υποστήριξή (ηχογράφηση, επεξεργασία, αρχειοθέτηση): .....
  .....

3. Ένα σημείο που θα μπορούσε να βελτιώσει αισθητά το αποτέλεσμα της εκπομπής είναι...

.....

.....

.....

Το ταξίδι της μουσικής στον 20ό αι.

2.1 Μουσικοί πειραματισμοί και ανατροπές

2.2 Η μουσική πρωτοπορία στην Ελλάδα του 20ού αι

Παιχνίδι με μουσικό ζάρι

- Στην ολομέλεια της τάξης σας, ρίξετε μουσικό ζάρι έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένας ρυθμός. Προαποφασίστε όλοι μαζί, το μέτρο και την έκταση του ρυθμού. Γράψετε τον ρυθμό που δημιουργήθηκε από τις ζαριές στο πιο κάτω πλαίσιο.

- Εκτελέστε τον πιο πάνω ρυθμό!

- Δημιουργήστε μια μελωδία με την ομάδα σας, χρησιμοποιώντας όποιες νότες θέλετε, πάνω στον ρυθμό που έχει σχηματιστεί από το ρίξιμο ζαριού.

Πηγή Εικόνας: officialpsds.com

- Εκτελέστε την μελωδία σας, ταυτόχρονα με τις άλλες ομάδες. Η κάθε ομάδα εκτελεί σε όποια ταχύτητα θέλει, με οποιοδήποτε όργανο.

- Απαντήστε στα πιο κάτω ερωτήματα και, στη συνέχεια, κάνετε συζήτηση.

- Πώς εργαστήκατε για να δημιουργήσετε τη μελωδία σας;

  .....

- Πώς εκτελέσατε τη μελωδία σας, σε σχέση με την παράμετρο του χρόνου και της ενορχήστρωσης;

  .....

- Πώς κρίνετε το αποτέλεσμα της εργασίας αυτής; Δικαιολογήστε.

  .....

- Τι σάς έκανε εντύπωση στον τρόπο εργασίας σας;

  .....

- Πώς θα μπορούσε να βελτιωθεί η όλη εργασία; Δικαιολογήστε.

  .....

Ακρόαση

Βίτολντ Λουτοσλάβκσι
«Βενετσιάνικα Παιχνίδια» (1961), 2η κίνηση

Πολωνός Συνθέτης (1913 – 1994)
Πηγή Εικόνας: flickr.com

Ακούστε το έργο και απαντήστε τις πιο κάτω ερωτήσεις.

- Ποιες ομάδες οργάνων ακούτε στο έργο;
  (α) έγχορδα – πνευστά – κρουστά – πιάνο
  (β) έγχορδα – κρουστά
  (γ) έγχορδα – πνευστά

- Διακρίνετε κάποια οργάνωση ως προς τον ρόλο των ομάδων των οργάνων αυτών;

  Περιγράψετε .....

- Ποιο από τα παρακάτω συμβαίνει ως προς τη δυναμική του έργου;
  (α) crescendo – decrescendo
  (β) crescendo – decrescendo – crescendo
  (γ) όλο forte

- Ποιο από τα παρακάτω συμβαίνει ως προς το ύψος των φθόγγων του έργου στα έγχορδα;
  (α) ψηλές – χαμηλές
  (β) ψηλές – χαμηλές – ψηλές
  (γ) όλο ψηλές

- Πώς θα χαρακτηρίζατε το γενικότερο άκουσμα του έργου;
  (α) κακόφωνο
  (β) σύμφωνο
  (γ) οργανωμένο και ιδιαίτερο άκουσμα που θέλει να αποδώσει ο συνθέτης

- Σύμφωνα με τις πιο πάνω απαντήσεις σας, να συμπληρώσετε τα κενά.

  Το έργο «Βενετσιάνικα Παιχνίδια» του ..... ενώ φαινομενικά έχει ένα ..... άκουσμα, κάποια στοιχεία του όπως η ..... και η ..... είναι οργανωμένα από τον συνθέτη, ο οποίος επιθυμεί συγκεκριμένο άκουσμα για το έργο του.

- Πώς θα ονομάζατε ένα τέτοιο είδος μουσικής;

  (α) Αλεατορική (= τυχαία, από τη λατινική λέξη «άλεα» που σημαίνει τυχαίο)

  (β) Μινιμαλιστική (= λίγη σε υλικό, από την αγγλική λέξη μίνιμαλ που σημαίνει ελάχιστος)

  (γ) Ηλεκτρονική (= παράγεται από ηλεκτρονικές πηγές)

Δημιουργική Εργασία

Σκοπός: Συνθέστε ένα Αλεατορικό Έργο.

1. Με την ολομέλεια της τάξης σας, βάλτε σε μία τσάντα χαρτάκια στα οποία είναι γραμμένες μουσικές αξίες. Εναλλακτικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το μουσικό σας ζάρι.
2. Στη συνέχεια, τραβήξτε διάφορα χαρτάκια με ρυθμικές αξίες και βάλτε τα σε τυχαία σειρά έτσι ώστε να δημιουργηθεί ο ρυθμός σας.
3. Μετά, χωριστείτε σε ομάδες και γράψετε μία μελωδία με την ομάδα σας, ακολουθώντας τα πιο κάτω:

- Χρησιμοποιήστε τις νότες: ρε – μι – φα – σολ – λα.
- Ξεκινήστε με ένα crescendo και τελειώστε με ένα decrescendo.
- Η μελωδία σας να ξεκινά με ψηλές νότες και να τελειώνει με χαμηλές.
- Η μελωδία σας να τελειώνει με τη νότα ρε.
- Η κάθε ομάδα να έχει ένα συγκεκριμένο όργανο, διαφορετικό από τις υπόλοιπες το οποίο θα οριστεί μετά από συνεννόηση με τον/την καθηγητή/τριά σας.
- Προσαρμόστε στη μελωδία σας, λέξεις που βρήκατε τυχαία από διάσπαρτες σελίδες ενός οποιουδήποτε βιβλίου. Αποφασίστε ποιοι και πόσοι από την ομάδα σας θα τραγουδήσουν τις λέξεις αυτές που είναι προσαρμοσμένες στη μελωδία σας.
- Προσθέστε σημεία δυναμικής και έκφρασης (π.χ. κοφτά, δεμένα, τονισμένα, τρεμουλιαστά, κ.λπ.)

4. Τέλος, εκτελέστε όλες οι ομάδες ταυτόχρονα τη μελωδία σας. Η ταχύτητα είναι ελεύθερη για την κάθε ομάδα.

Στάδια Εργασίας

Γράψετε τον ρυθμό που προέκυψε από τα χαρτάκια ή το ζάρι.

Γράψετε τη μελωδία (και λέξεις) της ομάδας σας.

Εκτελέστε όλες οι ομάδες ταυτόχρονα τη μελωδία σας. Η ταχύτητα είναι ελεύθερη για την κάθε ομάδα.

Αξιολόγηση

Αλεατορική Σύνθεση

	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄
Χρησιμο-ποιήθηκαν οι νότες της μελωδίας με τρόπο που να αποδοθεί το τυχαίο άκουσμα;					
Πώς κρίνετε τη δυναμική και την έκφραση;					
Η μελωδία είχε την κίνηση που αναμενόταν;					
Πώς κρίνετε τη χρήση των λέξεων;					
Αποδόθηκε γενικά το τυχαίο άκουσμα;					
Τι θα μπορούσε να βελτιωθεί;					

Παιχνίδι: μουσικό χαλί

- Χωριστείτε σε τρεις ομάδες και η κάθε ομάδα να εκτελέσει τα πιο κάτω, διαδοχικά, για να δημιουργήσετε ένα μουσικό χαλί.
    - Ομάδα Α΄: Σιb – Ντο, τέταρτα
    - Ομάδα Β΄: Λα – Φα, όγδοα
    - Ομάδα Γ΄: Φα♯, δέκατα- έκτα

    Ανάπτυξη μουσικού χαλιού:

    - Εκτελέστε τα πιο πάνω για 1΄.
    - Μετά από 1΄, η Ομάδα Γ΄ αντικαθιστά το Φα♯ με Σολ,.
    - Αφήστε το παιχνίδι να εξελιχτεί για ακόμα 1΄.
    - Επιστρέψετε στην αρχική σας μορφή, για ακόμα 1΄.

Μετά την πιο πάνω δραστηριότητά σας, απαντήστε τις πιο κάτω ερωτήσεις.

- Πώς εργαστήκατε για να δημιουργήσετε το μουσικό σας χαλί;

  .....
- Πώς οργανώσατε το μουσικό σας χαλί ως προς τη μορφή του;

  .....
- Ποιο είναι το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που υπάρχει στη μελωδία του μουσικού σας χαλιού;

  .....
- Τι σας έκανε περισσότερο εντύπωση στο μουσικό σας χαλί;

  .....

Ακρόαση

Στηβ Ράιχ (γ. 1936)
“Music for a large ensemble (ή Music for 18 Musicians)” (1976)

Αμερικάνος συνθέτης (γ. 1936)
Πηγή Εικόνας: eyeswiredopen.blogspot.com

Ακούστε με προσοχή το έργο και απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις.

- Με βάση την ακρόαση του έργου και το απόσπασμα από το μέρος του φλάουτου που φαίνεται στην πιο κάτω παρτιτούρα

  - Γράψετε τις αξίες που εκτελεί το φλάουτο: .....
  - (α) Κυκλώστε στην πιο πάνω παρτιτούρα μία φορά την κάθε νότα που εκτελεί το φλάουτο και (β) γράψετε τις νότες αυτές με τη σειρά .....
  - Σύμφωνα με τις πιο πάνω απαντήσεις σας, πώς θα χαρακτηρίζατε το έργο;
    (α) λίγο υλικό, συνεχείς επαναλήψεις, ελαφρώς παραλλαγμένο
    (β) πλούσιο υλικό, συνεχείς επαναλήψεις, ελαφρώς παραλλαγμένο
    (γ) λίγο υλικό, χωρίς επαναλήψεις, πάντοτε παραλλαγμένο
    (δ) πλούσιο υλικό, χωρίς επαναλήψεις, πάντοτε παραλλαγμένο

- Πώς θα ονομάζατε ένα τέτοιο είδος μουσικής;
  (α) Αλεατορική (= τυχαία, από τη λατινική λέξη «άλεα» που σημαίνει τυχαίο)
  (β) Μινιμαλιστική (= λίγη σε υλικό, από την αγγλική λέξη μίνιμαλ που σημαίνει ελάχιστος)
  (γ) Ηλεκτρονική (= παράγεται από ηλεκτρονικές πηγές)

Δημιουργική Εργασία

Χωριστείτε σε ομάδες και συνθέστε ένα μινιμαλιστικό έργο.

Χρησιμοποιήστε τα χαρακτηριστικά της μινιμαλιστικής μουσικής που εντοπίσατε στην ακρόαση του Στηβ Ράιχ.

Στάδια Εργασίας
Αποφασίστε τις ρυθμικές αξίες και τις νότες που θα χρησιμοποιήσετε και γράψετε το μοτίβο σας.

Στη συνέχεια, αφού το γράψετε ξανά, επαναλάβετέ το ελαφρώς παραλλαγμένο, όσες φορές επιθυμείτε.

Αξιολόγηση

Μινιμαλιστική Σύνθεση

	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄
Πώς κρίνετε το μοτίβο του έργου;					
Ήταν επιτυχημένες οι παραλλαγές μοτίβου;					
Εκτελέστηκε σωστά το έργο;					
Ήταν ενδιαφέρον το έργο ως σύνθεση;					
Τι θα μπορούσε να βελτιωθεί;					

Άλλες Μορφές Τέχνης

- Εντοπίστε στα πιο κάτω έργα τέχνης στοιχεία αλεατορισμού ή μινιμαλισμού. Στη συνέχεια, μαζί με κάποιο/α συμμαθητή/τριά σας, συζητήστε τις απαντήσεις σας.
  Να είστε έτοιμοι να δικαιολογήσετε την επιλογή σας, σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά που έχετε γνωρίσει για το κάθε κίνημα.

Ραούλ Χάουσμαν, “Μηχανικό Κεφάλι”
Πηγή Εικόνας: http://en.wikipedia.org/wiki/File:MechanicalHead-Hausmann.jpg

……

Χάνα Χεχ, “Κόψτε με κουζινομάχαιρο την κοιλιά μπύρας της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης”
Πηγή Εικόνας: http://aspri-agapi.blogspot.com/2009/06/blog-post_23.html

……

Ντόναλτ Τζουντ, Κατασκευή
Πηγές Εικόνων: junejoonjaxx.com

……

Πητ Μοντριάν, “Σύνθεση #10”
http://el.wikipedia.org/wiki/Αρχείο:Mondrian_Comp10.jpg

……

Μις φαν ντερ Ρόε, Κτήριο
http://www.omorfipoli.com/minimalism.shtml

……

Σιωπή
Κώστα Μόντη

Έχω μια μεγάλη σιωπή μέσα μου,
μες΄ στην σιωπή συναναστρέφουμαι,
μες΄ στην σιωπή συνωστίζουμαι,
στην αγρύπνια της διερωτώμαι.

Πηγή: Φιλιππίδη, Φ. Αφιέρωμα στον ποιητή Κώστα Μόντη. Παπ-art, 32, Ανάκληση Μάιος 2012, από http://www.topapi.gr/oldversion/922e.html

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΑΑ, ΑΝΤΙ-ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ
Τριστάν Τζαρά

Λοχαγέ!
οι βολίδες, οι ανοιχτές δυνάμεις του καταρράκτη μάς απειλούν, η θηλιά των φιδιών, οι αλυσίδες των μαστιγίων, προχωρούν θριαμβικά μέσα στις χώρες που μόλυνε η συνεχής φρενίτις. Λοχαγέ!
όλες οι κατηγορίες των βασανισμένων ζώων, υπό μορφήν δαγκωμάτων πάνου απ' το κρεβάτι, χάσκουν σαν αιμάτινοι κύκλοι, μια βροχή πέτρινων δοντιών και τα ίχνη των ακαθαρσιών μέσα στις κλούβες μάς σκεπάζουν μέσα σε παλτά ατέλειωτα σαν το χιόνι.
Λοχαγέ!
οι λάμψεις απ' τα κάρβουνα έγιναν φώκια, αστροπελέκι, έντομο κάτω απ' τα μάτια σου, οι έφιππες ομάδες των οραματιζομένων, τα τροχοφόρα τέρατα, οι φωνές των αυτομάτων υπνοβατών, τα ρευστά στομάχια πάνω στις ασημένιες πλάκες, οι ωμότητες των σαρκοβόρων λουλουδιών θα κυριέψουν την απλή κι υπαίθρια ζωή και τον κινηματογράφο του ύπνου σου
Λοχαγέ!
φυλάξου απ' τα γαλανά μάτια.

μτφρ. Νίκος Εγγονόπουλος (1910-1985)

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. *Νεότερη ευρωπαϊκή λογοτεχνία, Ανθολόγιο μεταφράσεων, Β΄ Ενιαίου Λυκείου.* Αθήνα: ΟΕΒΔ., σ. Α39/153

Εκτέλεση: Γραφική Παρτιτούρα

- Πώς ορίστηκαν τα πιο κάτω στην πιο πάνω γραφική παρτιτούρα που εκτελέσατε;

- Ο χρόνος και η διάρκεια του έργου
- Τα όργανα
- Ο αριθμός των εκτελεστών
- Οι τεχνικές εκτέλεσης των οργάνων
- Ο αριθμός ηχητικών γεγονότων που συμβαίνουν σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα

Ακρόαση

Ιάννης Ξενάκης - «Αχορρίψεις»

Πηγή Εικόνας: lullcec.org

Παρτιτούρα από Xenakis (1992). Μετάφραση Α. Φοράρη.

- Πώς ορίστηκαν τα πιο κάτω στο έργο «Αχορρίψεις» του Ξενάκη που ακούσατε;

- Ο χρόνος και η διάρκεια του έργου
- Τα όργανα
- Ο αριθμός των εκτελεστών
- Οι τεχνικές εκτέλεσης των οργάνων
- Ο αριθμός ηχητικών γεγονότων που συμβαίνουν σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα

Συνθέστε Στοχαστική Μουσική!!!

Ακολουθήστε τις πιο κάτω οδηγίες και φτιάξετε μια γραφική παρτιτούρα για το έργο σας. Δημιουργήστε την, στην ολομέλεια της τάξης σας, με τη βοήθεια του/της καθηγητή/τριάς σας.

Στη συνέχεια, εκτελέστε την παρτιτούρα σας. Χωριστείτε σε ομάδες και η κάθε ομάδα να εκτελέσει ένα όργανο.

Βήμα 1ο

1. Σας δίνεται ο σκελετός της γραφικής παρτιτούρας. Υπάρχουν 7 σειρές και 6 στήλες, δηλ. 42 κουτάκια.
2. Στις στήλες περιγράφεται ο χρόνος. Η διάρκεια του έργου σας πρέπει να είναι 30΄΄, δηλ. το κάθε κουτάκι έχει διάρκεια 5΄΄.
3. Στις σειρές γράψετε τα όργανα και τις τεχνικές εκτέλεσης που θα χρησιμοποιήσετε.

Χ Ρ Ο Ν Ο Σ

0’’- 5’’ α.	6’’ - 10’’ β.	11’’ – 15’’ γ.	16’’ – 20’’ δ.	21’’ – 25’’ ε.	26’’ – 30’’ στ.		
						i.	**Ο**
						ii.	**Ρ**
						iii.	**Γ**
						iv.	**Α**
						v.	**Ν**
						vi.	**Α**
						vii.	

Βήμα 2ο: Στην ολομέλεια της τάξης σας και με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού, φτιάξετε την παρτιτούρα σας, λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που δίνονται στους Πίνακες 1 και 2.

Χρησιμοποιήστε τις ανάλογες σκιάσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Η παρτιτούρα σας θα πρέπει να έχει:

- **23 κουτάκια** που να μην έχουν **κανένα ηχητικό γεγονός**
- **14 κουτάκια** που να έχουν **μονό ηχητικό γεγονός**
- **4 κουτάκια** που να έχουν **διπλό ηχητικό γεγονός**
- **1 κουτάκι** που να έχει **τριπλό ηχητικό γεγονός**

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Στην παρτιτούρα σας, τα μονά ηχητικά γεγονότα θα πρέπει να κατανεμηθούν ως εξής σε στήλες:

- **1 στήλη** **να μην έχει κανένα μονό ηχητικό γεγονός**
- **1 στήλη** **να έχει 1 μονό ηχητικό γεγονός**
- **2 στήλες** **να έχουν 2 μονά ηχητικά γεγονότα**
- **1 στήλη** **να έχει 3 μονά ηχητικά γεγονότα**

Υπενθυμίζεται πως:

- κανένα ηχητικό γεγονός σημαίνει κανένα ήχο
- μονό ηχητικό γεγονός σημαίνει 1-5 ήχους
- διπλό ηχητικό γεγονός σημαίνει 6-10 ήχους
- τριπλό ηχητικό γεγονός σημαίνει 11-15 ήχους

Βήμα 3ο: Κάνετε πρόβα στην ομάδα σας. Ορίστε κάποιον που να κρατά τον χρόνο και να διευθύνει, δείχνοντας ταυτόχρονα στην παρτιτούρα του έργου και οι υπόλοιποι να εκτελείτε.

Βήμα 4ο: Εκτελέστε την παρτιτούρα όλοι μαζί. Χρησιμοποιήσετε το λογισμικό Audacity για την ηχογράφηση του έργου σας.

Παράρτημα

Όσοι από εσάς θέλετε να δείτε πώς προέκυψαν τα δεδομένα στους Πίνακες 1 και 2, σάς δίνονται οι υπολογισμοί σύμφωνα με τον τύπο Poisson.

Για να υπολογιστούν οι πιθανότητες που υπάρχουν να συμβούν ηχητικά γεγονότα:

Ο τύπος Poisson: $P_k = \frac{\lambda^{\kappa}}{\kappa!} \bullet e^{-\lambda}$

Όπου:

- P, οι πιθανότητες να συμβούν ηχητικά γεγονότα
- k, ο αριθμός που ορίζει το μονό (k=0), διπλό (k=2), κ.λπ. ηχητικό γεγονός
- e, ο αριθμός 2,71828
- k! (παραγοντικό) = $1 \bullet 2 \bullet 3 ... (\kappa - 1) \bullet \kappa$
- λ, η συχνότητα να συμβούν ηχητικά γεγονότα

Για τη σύνθεσή σας το λ ορίστηκε από τον συνθέτη 0.6

Οπότε,

- **Για κανένα ηχητικό γεγονός** (κ=0):

$$P_0 = \frac{0.6^0}{0!} \bullet 2,71828^{-0.6} = \frac{1}{1} \bullet 0.5488 = 0.5488$$

$$0.5488 \bullet 42(\kappa o \upsilon \tau \acute{\alpha} \kappa \iota \alpha) = 23,04 \approx 23 \kappa o \upsilon \tau \acute{\alpha} \kappa \iota \alpha$$

άρα, σε 23 κουτάκια δεν έχουμε κανένα γεγονός

- **Για μονό ηχητικό γεγονός** (κ=1)**:**

$$P_1 = \frac{0.6^1}{1!} \bullet 2,71828^{-0.6} = \frac{0.6}{1} \bullet 0.5488 = 0.32928$$

$$0.32928 \bullet 42 \kappa o \upsilon \tau \acute{\alpha} \kappa \iota \alpha = 13.8 \approx 14 \kappa o \upsilon \tau \acute{\alpha} \kappa \iota \alpha$$

άρα, σε 14 κουτάκια έχουμε μονό γεγονός

- Για διπλό ηχητικό γεγονός (κ=2):

$$P_2 = \frac{0.6^2}{2!} \bullet 2,71828^{-0.6} = \frac{0.36}{2} \bullet 0.5488 = 0.18 \bullet 0.5488 = 0.09878$$

$$0.09878 \bullet 42 = 4.14 \approx 4 \kappa o \upsilon \tau \acute{\alpha} \kappa \iota \alpha$$

άρα, σε 4 κουτάκια έχουμε διπλό γεγονός

- Για τριπλό ηχητικό γεγονός (κ=3)

$$P_3 = \frac{0.6^3}{3!} \bullet 2,71828^{-0.6} = \frac{0.216}{6} \bullet 0.5488 = 0.036 \bullet 0.5488 = 0.0197568$$

$$0.0197568 \bullet 42 = 0.829 \approx 1 \kappa o \upsilon \tau \acute{\alpha} \kappa \iota$$

άρα, σε 1 κουτάκι έχουμε 1 τριπλό γεγονός

Για να υπολογιστεί η κατανομή των μονών ηχητικών γεγονότων σε στήλες στην παρτιτούρα:

$$\frac{14\kappa o\upsilon\tau\acute{\alpha}\kappa\iota\alpha}{6\sigma\tau\acute{\eta}\lambda\varepsilon\varsigma} = 2.33$$ → άρα, το νέο λ = 2.33

- Για στήλες με κανένα μονό ηχητικό γεγονός (k=0)**:**

$$P_0 = \frac{2.33^0}{0!} \bullet 2,71828^{-2.33} = 0.09729$$

$$0.09729 \bullet 6\sigma\tau\acute{\eta}\lambda\varepsilon\varsigma = 0.58374 \approx 1$$

άρα, να υπάρχει 1 στήλη με κανένα μονό ηχητικό γεγονός

- Για στήλες με ένα μονό ηχητικό γεγονός (k=1)**:**

$$P_1 = \frac{2.33^1}{1!} \bullet 2,71828^{-2.33} = 0.22668$$

$$0.22668 \bullet 6\sigma\tau\acute{\eta}\lambda\varepsilon\varsigma = 1.36 \approx 1$$

άρα, να υπάρχει 1 στήλη που να έχει ένα μόνο ηχητικό γεγονός

- Για στήλες με δύο μονά ηχητικά γεγονότα(k=2)**:**

$$P_2 = \frac{2.33^2}{2!} \bullet 2,71828^{-2.33} = 0.264088$$

$$0.264088 \bullet 6\sigma\tau\acute{\eta}\lambda\varepsilon\varsigma = 1.58 \approx 2$$

άρα, να υπάρχουν 2 στήλες που να έχουν δύο μονά ηχητικά γεγονότα

- Για στήλες με τρία μονά ηχητικά γεγονότα(k=3)**:**

$$P_3 = \frac{2.33^3}{3!} \bullet 2,71828^{-2.33} = 0.205$$

$$0.205 \bullet 6\sigma\tau\acute{\eta}\lambda\varepsilon\varsigma = 1.23 \approx 1$$

άρα, να υπάρχει 1 στήλη που να έχει τρία μονά ηχητικά γεγονότα

Μαθηματικά και Μουσική!

Πηγή Εικόνας: http://blogs.telegraph.co.uk/culture/files/2011/10/maths-and-music.jpg

Το Ημερολόγιο της Εργασίας σας!

1. Ο τρόπος που εργαστήκατε για τη σύνθεση του έργου σας...
2. Η εκτέλεση του έργου σας είχε δυνατά και αδύνατα σημεία που αφορούσαν...
3. Οι σκέψεις και οι προβληματισμοί που σας δημιουργήθηκαν μετά το συγκεκριμένο μάθημα είναι...

Εικόνα και Ήχος

3.1 Μουσική και κινηματογράφος

3.2 Μουσική και διαφήμιση

Τραγούδι

"My heart will go on"
Θέμα από την ταινία "Ο Τιτανικός"

James Horner

Παρτιτούρα: Μαρία Λουκαΐδου

Εκτέλεση

"My Heart will go on"
από την ταινία "Ο Τιτανικός"

James Horner

Ενορχήστρωση: Μαρία Λουκαΐδου

Ενορχήστρωση: Μαρία Λουκαΐδου

Ακρόαση

“What lies beneath” (2000)

Παρακολουθήστε απόσπασμα από την ταινία “What lies beneath”. Συμπληρώστε τον πιο κάτω πίνακα γράφοντας τι συμβαίνει στην εικόνα και, αντίστοιχα, περιγράψετε τα στοιχεία και τα χαρακτηριστικά της μουσικής που υπάρχει. Χρησιμοποιήστε λέξεις από την πρώτη στήλη.

Πηγή Εικόνας: http://www.imdb.com/title/tt0161081/

Στοιχεία της Μουσικής	Εικόνα	Μουσική
Ρυθμός: • Σύντομοι ήχοι • Μεγάλης διάρκειας ήχοι Παύσεις: • Ναι • Όχι		
Μελωδία: • Ψηλές Νότες • Χαμηλές Νότες		
Αρμονία: • Χαρούμενη • Λυπητερή		
Χροιά/ Όργανα: • Πνευστά • Έγχορδα • Κρουστά		
Ένταση: • Απότομες εναλλαγές (f→p, p→f) • Σταδιακές εναλλαγές (crescendo, diminuendo) • Σταθερή ένταση ήχου		
Ταχύτητα: • Αργά - Γρήγορα (largo) – (presto) • Επιτάχυνση – Επιβράδυνση (accelerando – ritardando)		

Συμπληρώστε τα κενά

Η μουσική μιας κινηματογραφικής ταινίας συνδέεται άμεσα με το ..... και την ..... της. Η ..... σε μια ταινία είναι πολύ σημαντική γιατί η ..... από μόνη της αδυνατεί να δημιουργήσει τόσο δυνατές εντυπώσεις στον θεατή και να του δημιουργήσει αντίστοιχα ..... ανάλογα με την εξέλιξη της ταινίας.

Υποψήφιοι για Όσκαρ είναι…

Πηγή Εικόνας: http://newspaper.li/oscar/

Σκοπός: Ο παραγωγός μιας ταινίας σάς δίνει το σενάριο της με σκοπό να την επενδύσετε με την κατάλληλη μουσική.

Πορεία Δημιουργικής Εργασίας:
1. Χωριστείτε σε ομάδες και ένας από εσάς να διαβάσει μεγαλόφωνα το πιο κάτω Σενάριο.

Σενάριο

Μια γυναίκα βρίσκεται στο σπίτι της και χαρούμενη ετοιμάζει δείπνο για τον πολυαγαπημένο της σύζυγο. Ξαφνικά, κτυπά το τηλέφωνο και στην απέναντι γραμμή ακούγεται μια περίεργη και ανατριχιαστική φωνή που την τρομάζει. Σοκαρισμένη, κλείνει αμέσως το τηλέφωνο. Πριν προλάβει να συνέλθει, ακούει το κουδούνι της εξώπορτας του σπιτιού να κτυπά επίμονα. Στον πανικό της επάνω, σκέφτεται να κρυφτεί στη σοφίτα. Αρχίζει να ανεβαίνει τις σκάλες, σκοντάφτει και πέφτει κάτω. Σηκώνεται και πριν καταφέρει να ξανανέβει, ακούει την εξώπορτα να ανοίγει απότομα και πριν καν προλάβει να δει ποιος είναι... από τον τρόμο της ... σωριάζεται λιπόθυμη στο πάτωμα!

2. Αποφασίστε και υπογραμμίστε στο πιο πάνω σενάριο τις λέξεις και τις εικόνες που θα επενδύσετε με μουσική.

3. Στη συνέχεια αποφασίστε πώς θα είναι η μουσική σας, κάθε φορά. Σκεφτείτε τις μελωδίες ή τα ρυθμικά σχήματα που θα χρησιμοποιήσετε, την ταχύτητα τους, την έντασή τους και τα όργανα που θα τα εκτελέσουν κάθε φορά.

4. Χρησιμοποιήστε ευρωπαϊκή ή προσωπική σημειογραφία ή συνδυασμό των δύο.
Χρησιμοποιήστε αν θέλετε, τον πιο κάτω πίνακα για τις σημειώσεις σας.

5. Αναλάβετε ένα ρόλο ο/η καθένας/καθεμιά από τους πιο κάτω:
- Ηθοποιός
- Εικονολήπτης
- Μαέστρος
- Μουσικοί

Η Παρτιτούρα της μουσικής σας…

1: Μαγειρεύει ανέμελα στην κουζίνα...	2: ...κτυπά το τηλ., ακούει τη φωνή, σοκάρεται και κλείνει απότομα το τηλ...	3: ...ακούει το κουδούνι της εξώπορτας, σκέφτεται να κρυφτεί...	4: ... τρέχει προς τις σκάλες και πέφτει...	5: ...ανοίγει η εξώπορτα, τρομάζει και λιποθυμά!!!

Προσοχή!!!
Μην ξεχάσετε να σημειώσετε εντάσεις, ταχύτητες, έκφραση και όργανα.

And the Oscar goes to…

Πηγή Εικόνας: http://ishouldbelaughing.blogspot.com/2012/02/oscar-stream-of-consciousness.html

Αξιολογήστε τη δημιουργική εργασία της ομάδας σας όπως επίσης και αυτές των άλλων ομάδων, δίνοντας 1 βαθμό αν βρήκατε καλή τη μουσική, 2 αν σας άρεσε και 3 αν σας ενθουσίασε. Δικαιολογήστε τη βαθμολογία σας με σχόλια.

Ομάδα / **Κριτήρια**	**ΟΜΑΔΑ Α΄**	**ΟΜΑΔΑ Β΄**	**ΟΜΑΔΑ Γ΄**	**ΟΜΑΔΑ Δ΄**
Η ομάδα χρησιμοποίησε με επιτυχία τα κατάλληλα: - όργανα - εντάσεις - ταχύτητες - ρυθμούς - μελωδίες ώστε να δημιουργηθούν τα αντίστοιχα συναισθήματα και να ενδυναμωθεί η εικόνα;				
Σας δημιούργησε η μουσική τα αντίστοιχα συναισθήματα;				
Εκτελέστηκε σωστά η παρτιτούρα και ο κάθε μαθητής έπαιζε όπου και όπως αναμενόταν;				
Χρησιμοποιήθηκε με επιτυχία η μουσική τεχνολογία;				
Υπήρχε συνεργασία και επικοινωνία στην ομάδα;				
Η ομάδα ξεκίνησε και τελείωσε με αυτοπεποίθηση;				
Ήταν ενδιαφέρουσα και απολαυστική η μουσική;				
Άλλα:				
Συνολική Βαθμολογία				

Μουσική και διαφήμιση

Ακρόαση

Πηγή Εικόνας: http://infiltrated.net/mgz/as-seen-on-tv.png

Όπως το είδατε... στην Τηλεόραση!!!

Παρακολουθήστε προσεκτικά τις τέσσερις διαφημίσεις και απαντήστε στα πιο κάτω ερωτήματα.

1. Ονομάστε το προϊόν, την υπηρεσία ή το κοινωνικό μήνυμα που θέλει να προωθήσει η κάθε διαφήμιση.

Διαφήμιση 1: .....

Διαφήμιση 2: .....

Διαφήμιση 3: .....

Διαφήμιση 4: .....

2. Υπήρχε κάποιο σλόγκαν, σύνθημα ή εντυπωσιακή φράση (=τζινγκλ) που έμεινε στη μνήμη σας από την κάθε διαφήμιση; Αν ναι, ποιο ήταν αυτό;

Διαφήμιση 1: .....

Διαφήμιση 2: .....

Διαφήμιση 3: .....

Διαφήμιση 4: .....

3. Με ποιο τρόπο προσπαθεί να πείσει η κάθε διαφήμιση;
   Με τη μουσική, με ένα τζινγκλ, με το σενάριο, με καλή σκηνοθεσία, με όλα τα αυτά ή/και με κάτι άλλο;

Διαφήμιση 1: .....

Διαφήμιση 2: .....

Διαφήμιση 3: .....

Διαφήμιση 4: .....

4. Ταιριάζει η επιλογή της μουσικής που χρησιμοποιήθηκε στην κάθε διαφήμιση και γιατί;

Διαφήμιση 1: .....

Διαφήμιση 2: .....

Διαφήμιση 3: .....

Διαφήμιση 4: .....

5. Αν δεν υπήρχε η μουσική στις διαφημίσεις αυτές θα ήταν πιστεύετε το ίδιο αποτελεσματικές και γιατί;

.....

.....

6. Από τις διαφημίσεις που παρακολουθήσατε, ποια σάς εντυπωσίασε και σάς έπεισε ως καταναλωτές ή δέκτες μηνυμάτων και γιατί;

.....

.....

7. Άρα, για να δημιουργηθεί μια πετυχημένη ραδιοφωνική ή τηλεοπτική διαφήμιση πρέπει να δοθεί προσοχή στα:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Συζήτηση

Εκτέλεση

The Tales of Hoffman, Offenbach
Barcarolle - Πράξη III

Moderato

Ενορχήστρωση: Χριστίνα Γιωργούδη

Αυλός 1

Αυλός 2

Γκλόκενσπηλ

Ξυλόφωνο/ Μπάσο

Τρίγωνο

pp

1. 2.

6

Αυλός 1

Αυλός 2

Γκλοκ.

Ξυλ./ Μπάσο

Τρ.

Ακρόαση

(α) Αντιστοιχίστε τα αποσπάσματα από κλασική μουσική που θα ακούσετε με τα πιο κάτω προϊόντα
(β) Περιγράψετε τα χαρακτηριστικά της μουσικής του κάθε αποσπάσματος
(γ) Σε σχέση με τις πιο πάνω απαντήσεις σας, δικαιολογήστε την επιλογή της συγκεκριμένης μουσικής για το διαφημιζόμενο προϊόν (ηλικία, εικόνα – σενάριο διαφήμισης, κ.ά.).

Ψωμί

Σοκολάτα με Φρούτα και Ξηρούς καρπούς

Ανδρική Κολόνια

Αλκοολούχο Κρεμώδες Ποτό

	Barcarolle, The Tales of Hoffman, Offenbach	O Fortuna, Carmina Burana, Orff	Largo, New World Symphony, Dvorak	Dance of the Reed Pipes, Tchaikovsky
(α) Προϊόν				
(β) Μουσική: • Μελωδία • Ρυθμός • Ταχύτητα • Ένταση • Ύφος				
(γ) Ήταν κατάλληλη η επιλογή της μουσικής για το προϊόν;				

Πηγές Εικονιστικού Υλικού: 1. http://foodmuseum.cs.ucy.ac.cy, 2. http://2.bp.blogspot.com, 3. http://www.mimifroufrou.com/scentedsalamander/images/KENZO-POWER_bottle.jpg, 4. happytobefromiowa.blogspot.com

Δημιουργική Εργασία

Χωριστείτε σε τέσσερις ομάδες, περίπου των 5 - 6 ατόμων και ετοιμάστε μία διαφήμιση.

Η διαφήμισή σας πρέπει να έχει διάρκεια 00:30 – 1:00.

Αποφασίστε αν θα ετοιμάσετε ραδιοφωνική ή τηλεοπτική διαφήμιση. Αν η διαφήμιση σας είναι ραδιοφωνική να την ηχογραφήσετε στο Audacity και αν είναι τηλεοπτική να τη βιντεογραφήσετε.

Ορίστε το θέμα και το κοινό (ηλικία και φύλο) στο οποίο απευθύνεται η διαφήμισή σας:

.....

Αναλάβετε τους ακόλουθους ρόλους. Μπορείτε να αναλάβετε πέραν του ενός ρόλου. Σημειώστε τι αναλαμβάνει ο καθένας/καθεμιά.

- Μουσική: .....
- Σύνταξη Κειμένου - Σεναρίου: .....
- Εκφώνηση - Ηθοποιία - Σκηνοθεσία: .....
- Σκηνικά – Κουστούμια: .....
- Ηχογράφηση/ Βιντεογράφηση: .....
- Επεξεργασία λογισμικού Audacity/ Movie Maker:.....
- Άλλοι: .....

Λάβετε υπόψη τα χαρακτηριστικά που εντοπίσατε ότι πρέπει να έχει μια καλή διαφήμιση:
Τζινγκλ, Μουσική, Κείμενο – Σενάριο, Σκηνικά – Κουστούμια, Σκηνοθεσία, κ.λπ.

Σημειώσεις

Η ώρα της αξιολόγησης των διαφημίσεων σας!

Απαντώντας τις πιο κάτω ερωτήσεις θα βοηθηθείτε να αξιολογήσετε την κάθε διαφήμιση. Δώστε για το κάθε κριτήριο τη βαθμολογία σας και δικαιολογήστε την με σχόλια.

Σχεδόν Αποτυχία: 1-3 Καλή Προσπάθεια: 4-7 Εξαιρετικά: 8-10

	Ομάδα Α΄	**Ομάδα Β΄**	**Ομάδα Γ΄**	**Ομάδα Δ΄**
Συνολικά, ήταν εύστοχη η διαφήμιση με γνώμονα το προϊόν που διαφήμιζε;				
Ταίριαζε η μουσική με το θέμα της διαφήμισης;				
Ήταν ενδιαφέρον το κείμενο/ σενάριο της;				
Τα σκηνικά, τα κουστούμια και η σκηνοθεσία ήταν πετυχημένα (για τηλεοπτική διαφήμιση);				
Η αφήγηση/ ηθοποιία ήταν πειστική;				
Ήταν ποιοτική η ηχογράφηση/ βιντεογράφηση;				
Επιπρόσθετα Σχόλια:				
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ				

Από το γκόσπελ στο ροκ

4.1 Και εγένετο... το blues

4.2 All that Jazz!

4.3 Πέτρα που κυλάει δε χορταριάζει

4.4 Το φαινόμενο Beatles

4.5 Η ιστορία ενός τοίχου

Εκτέλεση

- Εκτελέστε το πιο κάτω.

Ρε / / / | Ρε / / / | Ρε / / / | Ρε / / / |

Σολ / / / | Σολ / / / | Ρε / / / | Ρε / / / |

Λα / / / | Σολ / / / | Ρε / / / | Ρε / / / |

- Στη συνέχεια, καθώς ο/η καθηγητής/τρία σας εκτελεί το τραγούδι “Can’t Stop Lovin’” του Elmore James, συνοδεύσετε το εκτελώντας το πιο πάνω. Προσοχή στο να ακούτε τον παλμό!

- Επαναλάβετε την ίδια δραστηριότητα, με τη φωνή σας αυτή τη φορά.

- Στη συνέχεια, καθώς ο/η καθηγητής/τριά σας εκτελεί το τραγούδι, να δείχνετε με το χέρι σας τις αλλαγές των συγχορδιών. Αποφασίστε τα σήματα που θα χρησιμοποιήσετε!

Elmore James (1918 – 1963)
Αμερικανός μουσικός της Τζαζ

Πηγή Εικόνας: http://26.media.tumblr.com/tumblr_lkt43bvUCw1qam9a3o1_r1_500.jpg

Τραγούδι - Εκτέλεση

Can’t Stop Lovin’

Στίχοι – Μουσική: Elmore James (1918 – 1963)

I left my baby, this mornin' soon
I left my baby, this mornin' soon
I didn't come back home, till in the afternoon

Ooh baby, you know I'm all alone
Yes baby, you know I'm all alone
and no lovin', now my baby's gone

Ακρόαση

Τραγούδι: **Can't Stop Lovin'** (1953)
Συνθέτης: **Elmore James** (1918 – 1963)

Πηγή Εικόνας:
http://static.rateyourmusic.com/album_images/98363d4f57610228571e923dc1bc17f8/870497.jpg

Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις.

1. Πόσοι παλμοί υπάρχουν σε κάθε μέτρο; Α. Δύο Β. Τρεις Γ. Τέσσερις

2. Τι μέτρο έχει το τραγούδι; .....

3. Πόσα μέτρα διαρκεί η εισαγωγή του τραγουδιού;
(πριν ξεκινήσει η φωνή, προσοχή το πρώτο μέτρο είναι ελλιπές) .....

4. Το τραγούδι είναι γραμμένο στη Ρε μείζονα. Στον πιο κάτω πίνακα, σας δίνονται οι συγχορδίες του, έτσι όπως το εκτελέσατε. Γράψετε τον αριθμό της βαθμίδας της κάθε συγχορδίας, δηλ. αν είναι I, IV ή V.

ΜΕΤΡΟ ΣΥΓΧΟΡΔΙΑ ΒΑΘΜΙΔΑ	1 ΡΕ	2 ΡΕ	3 ΡΕ	4 ΡΕ .....
ΜΕΤΡΟ ΣΥΓΧΟΡΔΙΑ ΒΑΘΜΙΔΑ	5 ΣΟΛ	6 ΣΟΛ	7 ΡΕ	8 ΡΕ .....
ΜΕΤΡΟ ΣΥΓΧΟΡΔΙΑ ΒΑΘΜΙΔΑ	9 ΛΑ	10 ΣΟΛ	11 ΡΕ	12 ΡΕ .....

5. Σημειώστε τη διαδοχή των συγχορδιών που προέκυψε από την πιο πάνω απάντησή σας. ....
....
....

6. Σας δίνονται οι στίχοι της πρώτης στροφής του τραγουδιού. Τι μορφή έχουν;

> I can't stop lovin', my baby tonight
> No I can't stop lovin', my baby tonight
> Don't matter what I do, she don't treat me right

Α. ΑΑΒ Β. ΑΒΑ Γ. ΑΒΒ

7. Γράψετε δίπλα από την απάντηση που δώσατε στην ερ. 5, πού αντιστοιχεί το Α και Β.

8. Συμπληρώστε τα κενά.

Τα μπλουζ αποτελούνται από σύντομες μελωδίες που βασίζονται σε μια αμετάβλητη διαδοχή ..... . Αυτό στη μουσική μπλουζ ονομάζεται δωδεκάμετρο μπλουζ γιατί αποτελείται από ..... μέτρα. Έχει μέτρο ..... . Ένα δωδεκάμετρο μπλουζ διαιρείται σε ..... μέρη των ..... μέτρων. Οι συγχορδίες που αποτελούν το δωδεκάμετρο είναι η ....., η ..... και η ..... . Οι στίχοι ενός δωδεκάμετρου μπλουζ τραγουδιού συχνά έχουν τη μορφή ..... .

Πηγή Εικόνας: http://presbyterianblues.files.wordpress.com/2012/02/blues_guitar_neon_sign.jpg

Δημιουργική Εργασία

- Σας δίνεται η μελωδία ενός μπλουζ κομματιού. Χωριστείτε σε ομάδες των 5 και εργαστείτε με σκοπό να γράψετε τη δική σας συνοδεία σε μορφή δωδεκάμετρου μπλουζ.

- Στη συνέχεια, προσθέστε δικούς σας στίχους στη μορφή ΑΑΒ.

- Για την εκτέλεση της δημιουργικής σας εργασίας, ο/η καθηγητής/τριά σας θα εκτελεί τη μελωδία και εσείς θα τη συνοδεύετε με τη σύνθεσή σας. Κάποιοι από την ομάδα σας χρειάζεται να τραγουδούν τους στίχους που έχετε γράψει.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε:

- Σας δίνονται αναλυτικά οι συγχορδίες.

Συγχορδίες: I: ΝΤΟ IV: ΦΑ V: ΣΟΛ

- Μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε με τις εξής μορφές:
  - Μόνο τέταρτα στην βάση της συγχορδίας (χαμηλή νότα) δηλ.,
    I: Ντο – Ντο – Ντο – Ντο
    IV: Φα – Φα – Φα – Φα
    V: Σολ – Σολ – Σολ – Σολ

    ή

  - Μόνο τέταρτα με τη βάση και την πέμπτη της συγχορδίας, δηλ.,
    I: Ντο – Σολ – Σολ – Σολ
    IV: Φα – Ντο – Ντο – Ντο
    V: Σολ – Ρε – Ρε – Ρε

Προσέξετε:

- Την επιλογή μουσικών οργάνων για την εκτέλεση της συνοδείας.
- Την έκφραση σε κατάλληλο ύφος της μπλουζ.
- Τον ορθό τονισμό των στίχων σας.
- Τον συντονισμό σας.

Blue Monk (1966)
Thelonious Monk

(Αμερικανός Μουσικός της Τζαζ, 1917 – 1982)

Πηγή Εικόνας:
http://pixhost.me/avaxhome/2008-01-30/BlueMonk.jpg

Αξιολόγηση

	Ομάδα Α΄	Ομάδα Β΄	Ομάδα Γ΄	Ομάδα Δ΄
Δωδεκάμετρο Μπλουζ • Ορθή φόρμα • Ορθές νότες συγχορδιών • Σύνθεση συνοδείας • Εκτέλεση				
Στίχοι σε μορφή ΑΑΒ • Ορθή μορφή • Ενδιαφέροντες στίχοι • Ορθοί τονισμοί				
Γενικά • Συντονισμός • Συνεργασία • Συνολική παρουσίαση • Άλλα Σχόλια:				

Τραγούδι

Hit the road Jack

Σύνθεση: Percy Mayfield
Ερμηνεία: Ray Charles
Καταγραφή: Άντρος Παπαπαύλου

..... = ...

Am G F E Am G F E
Hit the

5 Am G F E
road jack and don't you come back no

7 Am G F E
more no more no more no more hit the

9 Am G F E
road Jack and don't you come back no

11 Am G 1. F E 2. F E
more hit the oh____

14 Am G F E
wo - man oh____ wo - man don't you treat me so____ mean you're the

16 Am G F E
mea - nest old wo - man that i've e - ver seen____ i

18 Am G F E
guess if you say so i

20 Am G F E
have to pack my things and go ("THAT'S RIGHT") hit the

Hit the Road Jack (1961)

Πηγή Εικόνας: blog.naver.com

Hit the Road Jack and don'tcha come back
No more no more no more no more,
Hit the Road Jack and don'tcha come back
No more..
What'd you say ????

Old woman old woman, oh you treat me so mean,
You're the meanest old woman that I ever have seen,
Well I guess if you say so....
I'll have to pack my things and go (that's right)!

Now Baby, listen Baby, don't you treat me this-a way
'Cause I'll be back on my feet some day,
Don't care if you do, cause it's understood,
You got no money, and you just ain't no good!
Well I guess if you say so....
I'll have to pack my things and go (that's right)!

Well ...
Uh, whud jou say?
I didn't understand you.
You can't mean that ...
Aw now Baby, Please.
What you tryin to do to me!?

Εκτέλεση

Ενορχήστρωση 1

Ενορχήστρωση 2

Ακρόαση

«Hit the Road Jack», Ray Charles

1. Πόσες φορές ακούγεται η σύντομη μελωδία (vamp) πριν την είσοδο των φωνών:

   Α: 2 Β: 3 Γ: 4 Δ: 5

2. Τι παίζει το πιάνο, αφού μπούνε οι φωνές;

   Α: συνεχίζει να παίζει τη μελωδία της εισαγωγής

   Β: παίζει μια δεύτερη διαφορετική μελωδία

   Γ: τίποτα, σταματά να παίζει

3. Τι παίζει το πιάνο, όταν τραγουδά ο Ray Charles;

   Α: συνεχίζει να παίζει τη μελωδία της εισαγωγής

   Β: παίζει μια δεύτερη διαφορετική μελωδία

   Γ: τίποτα, σταματά να παίζει

- Χτυπήστε τον παλμό του τραγουδιού.
- Μετράτε σε τέταρτα! Είναι αρκετά γρήγορη η ταχύτητα!

4. Ποιο είναι το μέτρο του τραγουδιού;

   Α: 2/4 Β: 3/4 Γ: 4/4

5. Κτυπήστε τον παλμό και βρείτε πού τονίζεται ο παλμός.

   Α: στο $1^{ο}$ – $3^{ο}$ Β: στο $2^{ο}$ – $4^{ο}$

6. Τα κρουστά όργανα, σε ποιο κτύπημα του μέτρου έχουν τονισμό;

   Α: στο $1^{ο}$ – $3^{ο}$ Β: στο $2^{ο}$ – $4^{ο}$

Πηγή Εικόνας: soundpapers.blogspot.com

7. Κτυπήστε τον παλμό του τραγουδιού.

Ποιο από τα πιο κάτω αποδίδει αυτό που τραγουδιέται; Α..... Β.....

8. Κτυπήστε τον παλμό του τραγουδιού σε όγδοα. Μετά, κτυπήστε τον παλμό σε τρίηχο τετάρτου με όγδοο και απαντήστε, ποιο από τα δύο ταιριάζει περισσότερο;

Α. τα όγδοα Β. το τρίηχο τετάρτου με όγδοο

9. Με τη βοήθεια του/της καθηγητή/τριάς σας, συμπληρώστε τα ακόλουθα.

Το τραγούδι «Hit the Road Jack» χαρακτηρίζεται από τα πιο κάτω στοιχεία:

1. Ένα επαναλαμβανόμενο σχήμα/μελωδία που χρησιμοποιείται ως εισαγωγή και ως συνοδεία το οποίο ονομάζεται ..... .

2. Μια ιδιαίτερη ρυθμική εκτέλεση όπου τα εκτελούνται ως που ονομάζεται ..... .

3. Τονισμούς στο ..... και ..... κτύπημα του μέτρου.

Σημειώστε πάνω αριστερά στην Παρτιτούρα του τραγουδιού και στις Ενορχηστρώσεις την κατάλληλη οδηγία για το swing feel!!! ..... = ...

Δημιουργική Εργασία

Βήμα 1ο: Γράψετε ένα **vamp**: μέτρο 4/4, διάρκεια, δύο μέτρα.

- Χρησιμοποιήστε τη λα ελάσσονα πεντατονική: Λα – Ντο – Ρε – Μι – Σολ - Λα

  ή

  την «μπλε» κλίμακα Λα ελάσσονα πεντατονική: Λα – Ντο – Ρε – [Ρε#]- Μι – Σολ - Λα
- Κρατήστε τις συγχορδίες και την μπασογραμμή: Λα- / Σολ+ / Φα+ / Μι7+ //
- Μπορείτε να δουλέψετε με το αυτί. Εναλλακτικά, μπορείτε να γράψετε το vamp σας.

Βήμα 2ο: Γράψετε **στίχους** (μια στροφή) που να ταιριάζουν στη μελωδία της πρώτης στροφής του «Hit the Road Jack». Προσέξετε τους παρατονισμούς!

.....

.....

.....

.....

Βήμα 3ο: Παρουσίαση

- Χρησιμοποιώντας την ενορχήστρωση που εκτελέσατε προηγουμένως, δώστε την ακόλουθη **μορφή** στη σύνθεσή σας:

  - φωνητικό vamp (το δικό σας) + click (δάκτυλα) στο 2 - 4
  - φωνητικό vamp + click (δάκτυλα) στο 2 - 4 + οργανικό vamp
  - τραγούδι (οι στίχοι σας)
  - αυτοσχεδιασμός πάνω στο vamp, χρησιμοποιώντας τη λα ελάσσονα πεντατονική
  - fade out (για το τέλος)

- Αποφασίστε ποιοι από την ομάδα σας θα αυτοσχεδιάσετε και με ποια σειρά!!!

Αξιολόγηση

Σχολιάστε την σύνθεση της ομάδας σας καθώς και αυτές των άλλων ομάδων σε σχέση με τα ακόλουθα κριτήρια.

Ομάδα / Κριτήρια	Ομάδα 1η Ονόματα:	Ομάδα 2η Ονόματα:	Ομάδα 3η Ονόματα:	Ομάδα 4η Ονόματα:
1. Vamp				
2. Swing Feel				
3. Anticipation				
4. Τονισμός στο 2 – 4				
5. Συνολική Εργασία/ Άλλα				

Τραγούδι

Riders On The Storm

The Doors
Παρτιτούρα: Εύα Αδάμου

Moderato

Εκτέλεση

Riders on the Storm
Μουσική: The Doors
Επεξεργασία: Εύα Αδάμου
Μέτριο
Mi-
Μελωδία 1
Μελωδία 2
Ηλεκτρικός Ήχος
Μεταλλόφωνο
Ντραμς
5
La-
Mi-
Re
9
Do
Mi-

Ακρόαση

«Riders on the Storm»
Doors

Πηγή Εικόνας: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Ridersonthestorm.jpg

Ακούστε προσεκτικά την 1η στροφή του τραγουδιού «Riders on the Storm» των Doors και απαντήστε ανάλογα.

1. Το τραγούδι χαρακτηρίζεται:

   Α. Από μικρά επαναλαμβανόμενα μελωδικά και ρυθμικά μέρη

   Β. Από μελωδικά και ρυθμικά μέρη που συνεχώς αλλάζουν

2. Υπογραμμίστε τα όργανα που ακούτε:

τρομπέτα	ηλεκτρικό πιάνο	φυσαρμόνικα	σαξόφωνο
ηλεκτρική κιθάρα	ντέφι	τρομπόνι	ντραμς

3. Το χαρακτηριστικό κάποιων από τα όργανα που εντοπίσατε είναι πως πρόκειται για:

   Α. φυσικά όργανα

   Β. ηλεκτρικά όργανα

4. Ποιο από τα πιο κάτω αντιπροσωπεύει καλύτερα αυτό που παίζει ο ντράμερ;

5. Ο πιο πάνω ρυθμός είναι (κυκλώστε):

   - σταθερός ή αλλάζει συνεχώς
   - απλός ή έχει πολλές συγκοπές
   - έχει τονισμό στο 1ο – 3ο κτύπημα του μέτρου ή στο 2ο – 4ο

6. Τι περιεχόμενο έχουν οι στίχοι του τραγουδιού;

.....

.....

7. Σε ποια κατηγορία θα κατατάσσατε το συγκεκριμένο τραγούδι;

   Α. Heavy Metal Β. Τζαζ Γ. Ροκ Δ. Ροκ εν Ρολ

Ώρα για Δημιουργία!

Στόχος: Γράψετε ένα δικό σας Ροκ Τραγούδι!!!

Μέγεθος Ομάδας: 4-5 άτομα

Οδηγίες:

- Γράψετε στίχους με κοινωνικό περιεχόμενο. Εισήγηση: στίχοι που αναφέρονται στη ζωή και τον άνθρωπο, που αφορούν κοινωνικά προβλήματα όπως ρατσισμό, ξενοφοβία, βία, στίχοι που είναι ενάντια στο κατεστημένο ή οποιοδήποτε άλλο θέμα σας προβληματίζει.
- Στη συνέχεια, μελοποιήστε τους και ενορχηστρώστε το τραγούδι σας με τα κατάλληλα μουσικά όργανα για να αποδώσετε το απαραίτητο ηχόχρωμα της ροκ μουσικής.
- Χρησιμοποιήστε απλό και σταθερό ρυθμό σε μέτρο 4/4 με τονισμό στο 2ο και 4ο κτύπημα του μέτρου.
- Χρησιμοποιήστε ένα χαρακτηριστικό Ριφ (riff).
- Εκτελέστε το τραγούδι σας με ΠΑΘΟΣ και Ροκ στιλ!!!

Πόσο καλά τα πήγατε; ☺

Αξιολογήστε τη σύνθεση των άλλων ομάδων ως προς τα πιο κάτω στοιχεία:

Στοιχεία Τραγουδιού	**Ομάδα Α΄**	**Ομάδα Β΄**	**Ομάδα Γ΄**	**Ομάδα Δ΄**
Στίχος				
Ενορχήστρωση				
Ρυθμός				
Ριφς				
΄Υφος – Στιλ				

Όσον αφορά το τραγούδι της Ομάδας σας...

- Νομίζετε ότι η σύνθεση του τραγουδιού σας ήταν επιτυχής σε σχέση με τα πιο πάνω στοιχεία; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

.....

.....

.....

.....

.....

- Τι θα πρέπει να προσέξετε την επόμενη φορά;

.....

.....

.....

Τραγούδι – Εκτέλεση

BIRTHDAY

Εκτέλεση

Εκτέλεση

Birthday, Beatles

(Μπασογραμμή)

Δημιουργική Εργασία

Σ’ αυτόν τον χώρο, μπορείτε να πάρετε σημειώσεις για τη δημιουργική σας εργασία.

Αξιολόγηση

Ποια εργασία θεωρείτε ως την καλύτερη; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

- Καθώς ακούτε το τραγούδι, βάλτε σε κύκλο τις συλλαβές στις οποίες υπάρχει αλλαγή συγχορδίας.

You say it's your birthday It's my birthday too, yeah They say it's your birthday We're gonna have a good time I'm glad it's your birthday Happy birthday to you. Yes we're going to a party party Yes we're going to a party party Yes we're going to a party party	I would like you to dance (Birthday) Take a cha-cha-cha-chance (Birthday) I would like you to dance (Birthday) Dance You say it's your birthday Well it's my birthday too, yeah You say it's your birthday We're gonna have a good time I'm glad it's your birthday Happy birthday to you.

- Ποια όργανα ακούτε στο τραγούδι;

Η ιστορία ενός τοίχου

Ακρόαση

«Another Brick in the Wall»
PINK FLOYD

Μέρος Α' (00:01 - 02:21): «The happiest days of our lives»

When we grew up and went to school
there were certain teachers who would
Hurt the children any way they could
By pouring their derision
Upon anything we did
And exposing every weakness
However carefully hidden by the kids
But in the town it was well known
When they got home at night, their fat,
Psychopathic wives would thrash them
Within inches of their lives...

Εξώφυλλο του δίσκου
"The Wall" (1979)
Πηγή Εικόνας: aext.net

1. Γράψετε λέξεις - κλειδιά που περιγράφουν αυτά που είδατε στο Μέρος Α'.
   .....
   .....

Μέρος Β' (02:22 - 04:21): «Another Brick in the wall (part 2)»

2. Περιγράψετε με συντομία το σενάριο σε αυτό το μέρος του βίντεο που είδατε. Ποιο είναι το μήνυμα; .....
   .....

3. (α) Ποια όργανα ακούτε σε αυτό το μέρος (β) τι ρόλο έχει το καθένα (σολιστικό ή συνοδευτικό) και (γ) τι εκτελεί (σόλο, riffs, ισοκράτημα, αυτοσχεδιασμό, κ.λπ.);

Όργανα	Ρόλος	Στοιχεία Μουσικής

4. Τι δομή έχει το συγκεκριμένο τραγούδι; Εξηγήστε.

.....

5. Ποιο καινοτόμο μήνυμα υπάρχει στο απόσπασμα 03:27 - 04:22; .....

.....

Μέρος Γ' (04:22 - 06:01): «Another Brick in the wall (part 2)»

6. Πώς εξελίσσεται η ιστορία σε αυτό το μέρος; Ποιο είναι το μήνυμα της;

.....

.....

7. Ποιο όργανο κυριαρχεί σε αυτό το μέρος και πώς χαρακτηρίζετε τον ρόλο του; (π.χ. συνοδευτικό ή σολιστικό); .....

8. Πώς κρίνετε τη διάρκεια του τραγουδιού συγκρίνοντάς το με άλλα ροκ τραγούδια που ξέρετε; .....

9. Σε σχέση με άλλα ροκ τραγούδια που έχετε ακούσει ποιο καινοτόμο στοιχείο υπάρχει στο «Another Brick in the wall» ως προς το φωνητικό μέρος; .....

10. Ο δίσκος «The Wall» χαρακτηρίζεται ως concept album γιατί στο σύνολό του, όλα τα τραγούδια του διαπραγματεύονται το ίδιο θέμα. Κάνετε έρευνα στο διαδίκτυο και περιγράψετε πώς επιτυγχάνεται αυτό. Ακούστε επίσης το CD.

Οι Pink Floyd το 1968
Από αριστερά: Mason, Barrett, Gilmour (καθήμενος), Waters και Wright
Πηγή Εικόνων: http://en.wikipedia.org/wiki/Pink_Floyd

Pink Floyd το 2008
Από πάνω αριστερά: Water, Gilmour, Wright, Mason

Εκτέλεση

Another Brick on the Wal (part 2)

Στίχοι - Μουσική: Roger Waters
Ενορχήστρωση - Προσαρμογή: Αντωνία Φοράρη

10
Tr. Rec.
in the class_rooms
in the class_rooms
Glock.
Xyl.
Dr.
13
Sol+
Tr. Rec.
tea cher leave them kids a lone_
tea cher leave us kids a lone_
Glock.
Xyl.
Dr.
16
Tr. Rec.
hey
hey
Glock.
Xyl.
Dr.

18
Re-
Do+ Re-
Do+ Sol+
Fa+
Tr. Rec.
tea cher! leave them kids a lone
the cher! leave us kids a lone
Glock.
Xyl.
Dr.
21
Fa+
Do+
Re+
Tr. Rec.
all in all it's just an oth er brick in the wall
all in all you're just an oth er brick in the wall
Glock.
Xyl.
Dr.
24
Fa+
Do+
Tr. Rec.
all in all it's just an oth er brick on the
all in all you're just an oth er brick on the
Glock.
Xyl.
Dr.

4

Στιγμιότυπα από την ταινία «The Wall» (1982)
Πηγή Εικόνων: http://www.thewallanalysis.com/main/another-brick2.html

Δημιουργική Εργασία

Οδηγίες:

1. Πρωτού χωριστείτε σε ομάδες, στην ολομέλεια της τάξης, αποφασίστε τον τίτλο του concept album που θα δημιουργήσετε!

2. Χωριστείτε σε ομάδες:

Στόχος 1:
- 3 ομάδες εργάζονται ταυτόχρονα για τη δημιουργία, μελοποίηση και ενορχήστρωση τετράστιχου

Στόχος 2:
- 1 ομάδα εργάζεται για τον Σχεδιασμό ενός Concept Album

Στόχος 1: Δημιουργία, Μελοποίηση και Ενορχήστρωση Τετράστιχου

1. Δημιουργία τετράστιχου

- Σε ομάδες των 5 - 6 ατόμων, γράψετε ένα ή περισσότερα τετράστιχα με κοινωνικοπολιτικό περιεχόμενο.

- Σας δίνονται για βοήθεια οι λέξεις - κλειδιά:
  κακοποίηση, διακρίσεις, καταπίεση, κατεστημένο, συνέπειες, επανάσταση, αντίδραση, θυμός, ξέσπασμα, σύστημα, πολιτική, απάθεια, αδράνεια, μέλλον...

  .....
  .....
  .....
  .....

- Αν επιθυμείτε, μπορείτε να μελοποιήσετε το πιο κάτω τετράστιχο:

  Νέα γενιά, κανένα μη φοβάσαι
  εσύ το αύριο στα χέρια σου κρατάς
  πάρε εφόδια τη ζωή σου να ορίζεις
  τράβα μπροστά καθώς το μέλλον σου κοιτάς!

2. Μελοποίηση τετράστιχου

- Χρησιμοποιήστε τη φα μείζονα.

- Σας δίνονται οι συγχορδίες της I, IV, V

- Χρησιμοποιήστε το μέτρο των 4/4.

3. Ενορχήστρωση τετράστιχου

Ενορχηστρώστε τη μελωδία σας με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να αναδεικνύονται όσα περισσότερα στοιχεία της ροκ μουσικής μπορείτε:

- ισοκράτημα για γραμμή μπάσου
- riffs
- αυτοσχεδιασμό
- συγχορδίες I, IV, V
- rock drum kit

Στόχος 2: Concept Album

- Φτιάξτε ένα logo ή βρείτε εικόνες για να σχεδιάσετε το εξώφυλλο ενός CD. Επίσης, σχεδιάστε ένα poster που να σχετίζεται με το θέμα των συνθέσεων των συμμαθητών/τριών σας. Αν θέλετε, χρησιμοποιήστε για το σχεδιασμό του λογισμικά όπως Word, PowerPoint, Paint, Movie Maker, κ.ά.

- Η ομάδα σας είναι υπεύθυνη να πάρει τις τελειωμένες εργασίες των υπολοίπων ομάδων και να τις ενσωματώσει στο concept album σας έτσι ώστε να πάρει την τελική του μορφή. Αν πάρετε σε ηλεκτρονική μορφή τις εργασίες των συμμαθητών/τριών σας, μπορείτε να δουλέψετε και στο σπίτι σας για την προετοιμασία ενός concept album.

- Τέλος, είστε επίσης υπεύθυνοι για την παρουσίαση των εργασιών της τάξης σας.

Σημειώσεις για τη σύνθεση μας…

Παρτιτούρα Τραγουδιού

Αξιολόγηση

	ΟΜΑΔΑ Α΄	ΟΜΑΔΑ Β΄	ΟΜΑΔΑ Γ΄	ΟΜΑΔΑ Δ΄
1. Χρησιμοποιήθηκαν με επιτυχία ροκ στοιχεία έτσι ώστε να αποδοθεί κατάλληλα το στιλ;				
2. Ερμηνεύτηκε κατάλληλα το ροκ ύφος της σύνθεσης; Εξηγήστε.				
3. Οι στίχοι έχουν κοινωνικοπολιτικό περιεχόμενο; Οδηγούν σε σκέψη και προβληματισμό;				
4. Πώς το κρίνετε ως concept album;				
5. Υπήρχε συνεργασία και συντονισμός στην ομάδα;				
6. Τι θα μπορούσε να βελτιωθεί;				

Ελληνικές μουσικές ιστορίες

5.1 Η ελληνική μουσική του σήμερα και του χτες

5.2 Ρεμπέτικο τραγούδι

5.3 Ελληνική τζαζ

Η ελληνική μουσική του σήμερα και του χτες

- Παρακολουθήστε την Αρλέτα να τραγουδά το τραγούδι «Μια φορά θυμάμαι» (σε μουσική: Γιάννη Σπανού και στίχους Γιώργου Παπαστεφάνου) σε μπουάτ τη δεκαετία του ΄70.
- Περιγράψετε τα πιο κάτω στοιχεία:

Χώρος (καθίσματα, φωτισμός, διακόσμηση)	
Ατμόσφαιρα	
Ακροατές – Κοινό	
Ερμηνεύτρια	
Μουσική • Μελωδία • Ενορχήστρωση • Ένταση	

Καίτη Χώματα
Τραγουδίστρια

Μιχάλης Βιολάρης
Τραγουδιστής

Γιάννης Σπανός
Συνθέτης

Λευτέρης Παπαδόπουλος
Στιχουργός

Πηγές Εικονιστικού Υλικού:
http://neo-kyma.gr/photos/Xomata2.jpg
http://neo-kyma.gr/photos/exofyllo_005.jpg
http://athinorama.gr
http://e-parisia.blogspot.com

Τραγούδι

“Οδός Αριστοτέλους”
Στίχοι: Λευτέρης Παπαδόπουλος
Μουσική: Γιάννης Σπανός

Πηγή Εικόνας: http://www.xilouris.gr/odos.jpg

Ακρόαση

«Οδός Αριστοτέλους»
Μουσική: Γιάννης Σπανός Στίχοι: Λευτέρης Παπαδόπουλος

Ενορχήστρωση	Σύμφωνα με τον αριθμό των οργάνων που χρησιμοποιούνται για την ενορχήστρωση του τραγουδιού, πώς θα χαρακτηρίζατε την ενορχήστρωση; • Λιτή • Πλούσια
Μελωδία	Η μελωδία έχει κυρίως: • Βηματική κίνηση • Πολλά πηδήματα
Στίχοι	Το περιεχόμενο των στίχων του τραγουδιού είναι: • Αντιπολεμικό • Ανέμελο – ανάλαφρο • Περιβαλλοντικό – γεωγραφικό
Ένταση	Η ένταση του τραγουδιού είναι: • Δυνατή • Χαμηλόφωνη • Έντονες αυξομειώσεις
Αρμόνια	Η αρμονική συνοδεία του τραγουδιού έχει: • Συχνές εναλλαγές συγχορδιών • Λίγες εναλλαγές συγχορδιών
Χώρος Εκτέλεσης **Ατμόσφαιρα**	Ποιο από τα πιο κάτω σκηνικά συνδέεις περισσότερο με το τραγούδι που ακούς; • Μικρός χώρος, χαμηλός φωτισμός, χαμηλά καθίσματα, λίγος και σιωπηλός κόσμος, ζεστασιά • Μεγάλη μουσική σκηνή, μικρόφωνα – ενισχυτές, προβολείς – φώτα, πολυκοσμία, χορός και έντονη διασκέδαση

Εκτέλεση

«Οδός Αριστοτέλους»
Μουσική: Γιάννης Σπανός Στίχοι: Λευτέρης Παπαδόπουλος

Οδός Αριστοτέλους – Φωτογραφία από το Στούντιο
Πηγή Εικόνας: http://www.musiccorner.gr/?p=2764

Σύνθεση Τραγουδιού
στο ύφος του Νέου Κύματος

Καλείστε:
(α) να **γράψετε,** (β) να **μελοποιήσετε** (γ) να **εναρμονίσετε** και
(δ) να **ενορχηστρώσετε** μία στροφή ενός τραγουδιού (τετράστιχη) με τα εξής χαρακτηριστικά:

- Ευαίσθητος και ανέμελος στίχος
- Τρυφερή και χαμηλόφωνη μελωδία
- Απλή αρμονική συνοδεία (χρήση συγχορδιών I, IV και V)
- Λιτή ενορχήστρωση

Μέγεθος Ομάδας: 4-5 άτομα

Σημαντικό: Παρουσιάστε το σε στιλ μπουάτ!

Αξιολόγηση

- Αξιολογήστε τη δική σας σύνθεση αλλά και των υπόλοιπων ομάδων δίνοντας έμφαση στα πιο κάτω στοιχεία.

Στοιχεία Σύνθεσης	Η σύνθεση της ομάδας σας	Οι συνθέσεις των άλλων ομάδων
Ευαίσθητος και ανέμελος στίχος		
Βηματική κίνηση κυρίως στη μελωδία		
Χαμηλόφωνη ένταση		
Απλή αρμονική συνοδεία		
Λιτή ενορχήστρωση		
Μουσικότητα - Ερμηνεία		
Παρουσίαση σε στιλ Μπουάτ		
Τι θα πρέπει να προσέξετε την επόμενη φορά;		

Τραγούδι – Εκτέλεση

Τα ματόκλαδά σου γέρνεις, βρε,
νου και λογισμό μου παίρνεις.

Τα ματάκια σ' αδερφούλα, βρε,
μου ραΐζουν την καρδούλα.

Τα ματάκια σου να βγούνε, βρε,
σαν κι εμένανε δε θα βρούνε

Ακρόαση

«Συννεφιασμένη Κυριακή»
Βασίλη Τσιτσάνη (1915 – 1984)

Πηγή Εικόνας:
http://el.wikipedia.org/wiki/Αρχείο:Vassilis_Tsitsanis.jpg

1. Με ποιο όργανο ξεκινά το τραγούδι; .....

2. Τι εκτελεί το όργανο αυτό;

   Α. Τη μελωδία του τραγουδιού Β. Αυτοσχεδιασμό Γ. Αρμονική συνοδεία

3. (α) Ονομάστε τα όργανα που εισάγονται στη συνέχεια και (β) ορίστε το ρόλο που έχει το καθένα (αυτοσχεδιαστικό ή συνοδευτικό);

Όργανο: (1) ..... (2) ..... (3) .....

Ρόλος: ....

4. Αντιστοιχίστε τα πιο πάνω όργανα σύμφωνα με αυτό που εκτελούν.

   Α. εκτελεί όλο όγδοα, σαν ένα ισοκράτημα, αρμονικός αλλά και ρυθμικός ο ρόλος .....

   Β. εκτελεί τη μελωδία του τραγουδιού, αυτοσχεδιάζει, μελωδικός και σολιστικός ρόλος .....

   Γ. εκτελεί την αρμονία του τραγουδιού, συνοδεύει, πάνω στον παλμό του τραγουδιού .....

5. Στη μουσική, ένα σύνολο οργάνων, ονομάζεται ..... . Ποια αγγλική λέξη σας θυμίζει; ..... . Συνδέστε το με τη μουσική!

6. Τι ρυθμό έχει αυτό το τραγούδι; ..... . Γράψετέ τον: .....

7. Αφού ακούσετε το τραγούδι *Τα ματόκλαδα σου λάμπουν,* σημειώστε στο κενό που υπάρχει δίπλα από το κάθε όργανο στην παρτιτούρα της Ενορχήστρωσης που εκτελέσατε, με ποια από τα παραπάνω όργανα αντιστοιχεί το καθένα. Δικαιολογήστε την επιλογή σας!

Δημιουργική Εργασία

Συνθέστε μία στροφή ενός ρεμπέτικου τραγουδιού, σύμφωνα με τις πιο κάτω οδηγίες.

- Μορφή: ΑΑ΄
- Διάρκεια: 4 μέτρα
- Κλίμακα: Ρε ελάσσονα
- Νότες Μελωδίας: ΡΕ – ΜΙ – ΦΑ – ΣΟΛ – ΛΑ
- Αρμονία: συγχορδία Ρε-: ΡΕ – ΦΑ – ΛΑ ή ΡΕ – ΛΑ
- Ισοκράτης: Ρε
- Ενορχήστρωση: Ρεμπέτικη Κομπανία (όργανα – αντίστοιχοι ρόλοι οργάνων)
- Ρυθμός: 9/4 (ζεϊμπέκικο)
- Στίχοι: ό,τι θεματολογία θέλετε
- Αυτοσχεδιασμό στην εισαγωγή του τραγουδιού.

Αξιολόγηση

Αξιολογήστε τη δική σας σύνθεση, αλλά και τη σύνθεση των άλλων ομάδων σε σχέση με τη χρήση των συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν το ρεμπέτικο τραγούδι.

Ρεμπέτικη Κομπανία	**Η Ομάδα σας**	**Οι υπόλοιπες Ομάδες**
Έχουν επιλεγεί αντίστοιχα όργανα με τη ρεμπέτική κομπανία;		
Υπήρχαν όλοι οι ρόλοι και χρησιμοποιήθηκαν κατάλληλα μέσα στην κομπανία;		
Ήταν ενδιαφέρουσα η συνθετική γραμμή του κάθε οργάνου;		
Πώς κρίνετε τους στίχους του τραγουδιού;		
Πώς κρίνετε τη μελωδία του τραγουδιού;		
Πώς κρίνετε το αυτοσχεδιαστικό μέρος της σύνθεσης;		
Εκτέλεση Ρεμπέτικο ύφος		
Τι θα μπορούσε να βελτιώσει αισθητά το συνολικό αποτέλεσμα;		

Τραγούδι

Αν σ' αρνηθώ αγάπη μου
να μ' αρνηθούν οι φίλοι
χάδι ποτέ μου να μη δω
να μη φιλήσω χείλη

Αν σ' αρνηθώ φιλώ σταυρό
κι όρκο βαρύ σου κάνω
αν σ' αρνηθώ αγάπη μου
να πέσω να πεθάνω

Εκτέλεση

«Αν σ' αρνηθώ αγάπη μου» (1962)

Μουσική: Μίμης Πλέσσας, Στίχοι: Δανάη Στρατηγοπούλου

Ενορχήστρωση - Προσαρμογή: Αλεξία Παφίτη

*Το τραγούδι **«Αν σ' αρνηθώ αγάπη μου»** γράφτηκε το 1961 και πρωτοακούστηκε στην ταινία του Ορέστη Λάσκου «Φτωχαδάκια και Λεφτάδες».*

Οι δημιουργοί του τραγουδιού
Μιμης Πλέσσας – Δανάη Στρατηγοπούλου

Πηγές Εικονιστικού Υλικού: www. ogdoo.gr και www2.rizospastis.gr

Ακρόαση

«Αν σ' αρνηθώ αγάπη μου» (1961)
Μουσική: Μίμης Πλέσσας, Στίχοι: Δανάη Στρατηγοπούλου

1. Κυκλώστε τα τζαζ στοιχεία που εντοπίζετε στο τραγούδι «Αν σ΄ αρνηθώ αγάπη μου», με ερμηνεύτρια την Αλέξια (Δίσκος "Η Αλέξια ερμηνεύει Τα κλασικά", 1993).

Οστινάτο	Vamp	Αυτοσχεδιασμός	Swing Feel
Δωδεκάμετρο μπλουζ		ΑΑΒ μορφή στίχων	Ελληνικοί στίχοι	Συγκοπές
Ελληνικός ρυθμός		Τονισμός στο 2 – 4	Ελληνικά παραδοσιακά όργανα

2. Συγκρίνετε την ερμηνεία του τραγουδιού «Αν σ' αρνηθώ αγάπη μου» από την Αλέξια που μόλις ακούσατε με την παλαιότερη ερμηνεία του από την Τζένη Βάνου.
   Ποια από τις δύο έχει πιο έντονο τζαζ άκουσμα και γιατί;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Ακούστε το τραγούδι «Βίρα τις άγκυρες» του Γ. Μουζάκη και σχολιάστε το ως προς το τζαζ άκουσμά του.

.....

.....

.....

.....

Συνθέστε Ελληνική Τζαζ!!!

Σας δίνεται η μελωδία του γνωστού ελληνικού παραδοσιακού τραγουδιού «Η Χιώτισσα». Στη συνέχεια, προσθέστε στοιχεία τζαζ: swing feel, τονισμούς στο 2 – 4, anticipations, συγκοπές και αυτοσχεδιασμό. Μπορείτε να δουλέψετε με το αυτί, χωρίς παρτιτούρα!

Άλλα στοιχεία για την εργασία σας:

- Μορφή: Θέμα – Αυτοσχεδιασμός – Θέμα – Αυτοσχεδιασμός – Θέμα

  (όσες φορές χρειαστεί έτσι ώστε να αυτοσχεδιάσετε όλοι από μία φορά στην ομάδα σας).

- Νότες για Αυτοσχεδιασμό: Χιώτισσα: Ντο – Ρε – Μι – Φα – Σολ

Εξασκηθείτε μέχρι να πετύχετε ένα τζαζ άκουσμα!

Χιώτισσα
(Ελληνικό Παραδοσιακό)

Έφτασε η ώρα της κρίσης...!!!

Αξιολογήστε το ελληνικό τζαζ τραγούδι που εκτέλεσε η κάθε ομάδα ως προς τα πιο κάτω στοιχεία.

Στοιχεία Μουσικής	**Ομάδα Α΄**	**Ομάδα Β΄**	**Ομάδα Γ΄**	**Ομάδα Δ΄**
Ρυθμικά στοιχεία				
Μελωδικά στοιχεία				
Αυτοσχεδιασμός				
Άλλα				

Στις γειτονιές του ελληνικού τραγουδιού

6.1 Οδός Μάνου Χατζιδάκι

6.2 Άξιον εστί το φως

6.3 Η «επιστροφή στις ρίζες» του Γ. Μαρκόπουλου

6.4 Η... γειτονιά του Σταύρου Ξαρχάκου

6.5 Ο δρόμος του Μάνου Λοΐζου

6.6 Για τη μικρή Ελλάδα του Δ. Σαββόπουλου

Τραγούδι

Τα Λιανοτράγουδα (Μεγάλος Ερωτικός), Έργο 30 (1972)

Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις
Στίχοι : Παραδοσιακό

2. Της θάλασσας τα κύματα τρέχω και δεν τρομάζω
κι όταν σε συλλογίζομαι, τρέμω κι αναστενάζω.

Τι να σου πω; Τι να μου πεις; Εσύ καλά γνωρίζεις
και την ψυχή και την καρδιά εσύ μου την ορίζεις.

Να 'χα το σύννεφ' άλογο και τ' άστρι χαλινάρι
το φεγγαράκι της αυγής να 'ρχόμουν κάθε βράδυ.
Αν μ' αγαπάς κι είν' όνειρο, ποτέ να μην ξυπνήσω
γιατί με την αγάπη σου ποθώ να ξεψυχήσω.

3. Εγώ είμ' εκείνο το πουλί που στη φωτιά σιμώνω,
καίγομαι, στάχτη γίνουμαι και πάλι ξανανιώνω.

Σαν είν' η αγάπη μπιστική, παλιώνει, μηδέ λιώνει
ανθεί και δένει στην καρδιά και ξανακαινουργιώνει.

Χωρίς αέρα το πουλί, χωρίς νερό το ψάρι
χωρίς αγάπη δε βαστούν κόρη και παλικάρι.
Αν μ' αγαπάς κι είν' όνειρο, ποτέ να μην ξυπνήσω
γιατί με την αγάπη σου ποθώ να ξεψυχήσω.

Ακρόαση

«Τα Λιανοτράγουδα»
Από τον κύκλο τραγουδιών «Ο Μεγάλος Ερωτικός», Έργο 30 (1972)
Συνθέτης: Μάνος Χατζιδάκις (Ξάνθη, 1925 – Αθήνα, 1994)ww
Ερμηνεύουν: Φλέρη Ντανωνάκη - Δημήτρης Ψαριανός

Στίχοι Τραγουδιού	**Ανάλυση**
Εισαγωγή	Τα μουσικά όργανα που ακούγονται είναι η ..... και το ..... .
Απ΄ όλα τ΄ άστρα τ΄ ουρανού ένα είναι που σου μοιάζει, ένα που βγαίνει το πουρνό όταν γλυκοχαράζει. Κυπαρισσάκι μ΄ αψηλό ποια βρύση σε ποτίζει, που στέκεις πάντα δροσερό κι΄ ανθείς και λουλουδίζεις.	 Το χαρακτηριστικό στοιχείο του πιο πάνω αποσπάσματος είναι οι εναλλαγές στο ..... λόγω της ανάγκης που υπάρχει να ταιριάξουν οι τονισμοί του ρυθμού με αυτούς των στίχων. Τα σημεία δυναμικής που υπάρχουν είναι το …..... και το …….....

Η κίνηση της μελωδίας του τραγουδιού είναι ως επί το πλείστον ..... .

Ο ρυθμός είναι ..... (έντονος ή απαλός).

Η ενορχήστρωση, λόγω των δύο μόνο οργάνων του τραγουδιού, χαρακτηρίζεται ως ..... (λιτή ή πλούσια).

	Τα πιο πάνω στοιχεία αποδίδουν στο ύφος του τραγουδιού: (βάλε ✓ σε ό,τι ισχύει) • Δυναμισμός • Λυρισμός • Εκφραστικότητα • Ευαισθησία • Έντονες αντιθέσεις
Να΄ χα το σύννεφο άλογο και τ΄ άστρι χαλινάρι	Η γυναικεία φωνή που ερμηνεύει τον στίχο «Να ’χα το σύννεφ’ άλογο και τ’ άστρι χαλινάρι» παρεμβάλλεται από ……..……. φωνή, η οποία τραγουδά: Α. την ίδια μελωδία ταυτόχρονα Β. σε διφωνία Γ. την ίδια μελωδία, με διαφορά ενός μέτρου
Το φεγγαράκι της αυγής να ΄ρχόμουν κάθε βράδυ.	 Η κορύφωση της μελωδίας ενισχύεται με το c…….……., το r…….……. και την κ..... .
Αν μ΄ αγαπάς κι είν΄ όνειρο ποτέ να μην ξυπνήσω, γιατί με την αγάπη σου ποθώ να ξεψυχήσω	Οι δύο φωνές τραγουδούν ομοφωνικά τη μελωδία του ρεφρέν. Τοποθετήστε τα κατάλληλα σημεία δυναμικής και έκφρασης, όπως ακούγονται από τους δύο τραγουδιστές κάτω από τη μελωδία

Της θάλασσας τα κύματα τρέχω και δεν τρομάζω, κι όταν σε συλλογίζομαι τρέμω κι αναστενάζω. Τι να σου πω, τι να μου πεις, εσύ τ΄ αναγνωρίζεις, και την ψυχή και την καρδιά εσύ μου την ορίζεις. Αν μ΄ αγαπάς κι είν΄ όνειρο ποτέ να μην ξυπνήσω γιατί με την αγάπη σου ποθώ να ξεψυχήσω.	Περιγράψετε τα χαρακτηριστικά του τραγουδιού, σύμφωνα με τις πιο πάνω απαντήσεις σας: 1. Ενορχήστρωση: ..... 2. Μελωδία: ..... 3. Μέτρο: ..... 4. Δυναμική: ..... 5. Ύφος: .....

Διαβάστε για το τραγούδι

Ο Μεγάλος Ερωτικός είναι ένας κύκλος τραγουδιών με κοινό θέμα τον «έρωτα», βασισμένος σε ποιήματα αρχαίων και σύγχρονων ποιητών όπως των Οδυσσέα Ελύτη, Μυρτιώτισσας, Κωνσταντίνου Καβάφη, Γεωργίου Σαραντάρη, Νίκου Γκάτσου, Διονύσιου Σολωμού, Σαπφούς, Παντελή Πρεβελάκη, Γεωργίου Χορτάτζη και Σολομώντος.

Αποτελείται από έντεκα τραγούδια για δύο φωνές, μεικτή χορωδία και ομάδα εγχόρδων και νυκτών οργάνων.

Όπως γράφει ο ίδιος ο συνθέτης: «Ο Μεγάλος Ερωτικός είναι μια σειρά από λαϊκά τραγούδια, που γράφτηκαν πρώτ' απ' όλα για να επικοινωνήσω εγώ ο ίδιος με όλα τα ελληνικά πρόσωπα που αγαπώ βαθιά, αυτά που γνώρισα, αυτά που θα γνωρίσω κι αυτά που δεν θα μπορέσω ποτέ μου να γνωρίσω. Κι ακόμη, μέσ' απ' αυτά, να ενωθώ με την ψυχή του τόπου μου σε μια λειτουργία αθάνατη, ερωτική κι ελληνική».

«Τα Λιανοτράγουδα» είναι σε ποίηση ανώνυμου,
από δημοτικά τραγούδια.

Μάνος Χατζιδάκις (1925 – 1994)

Ο δίσκος Ο Μεγάλος Ερωτικός

Πηγές Εικόνων: bigbigmama.blogspot.com και musicheaven.gr

Εκτέλεση

Τα Λιανοτράγουδα
Δημοτικά λιανοτράγουδα
Μουσική:Μάνος Χατζιδάκις
Ενορχήστρωση - Προσαρμογή: Στ. Καλλίρη - Ν. Κωνσταντινίδου
Moderato
Fa+
Mibmaj7
Αυλοί 1
Αυλοί 2
Μεταλλόφωνα
Ξυλόφωνα
mf
rit
rit.
a tempo
5
Re-
La+
Re-
La+
p
rit.

Δημιουργική Εργασία

Σας δίνεται το ποίημα “Το μαύρο αλώνι”, από τον κύκλο τραγουδιών «Αγάπη είν’ η ζωή» του Νίκου Γκάτσου.

Χωριστείτε σε τέσσερις ομάδες των 5-6 ατόμων με σκοπό να μελοποιήσετε και να ενορχηστρώσετε από μία στροφή, χρησιμοποιώντας τα χαρακτηριστικά της μουσικής του Μάνου Χατζιδάκι όπως τα έχετε γνωρίσει.

Να΄ χα μια πράσινη κλωστή κι ένα χρυσό βελόνι
την ομορφιά να κένταγα στης γης το μαύρο αλώνι.

Να σταματούσα τις βροχές, τα σύννεφα να διώξω
και να ζεσταίνω τις καρδιές με το ουράνιο τόξο.

Να κένταγα για τα παιδιά γαλάζια καλοκαίρια
με την ελπίδα ολάκερη και την αγάπη ακέρια.

Και μέσα στα χαλάσματα να ρίξω πάλι σπόρο
για το δραπέτη της ζωής και για τον οδοιπόρο.

- Σας δίνεται ο ρυθμός της μελωδίας στον οποίο θα πρέπει να προσθέσετε νότες για τη μελοποίηση του τραγουδιού.

- Για τη μελωδία σας χρησιμοποιήστε τις νότες ρε, μι, φα, σολ, λα, σιb, ντο, ρε. Ξεκινήστε και τελειώστε με τη νότα ρε.
- Συνοδέψετε τη με μία μπασογραμμή με τις νότες: Ρε – Σιb - Λα – Ντο.
- Ενορχηστρώστε τη με όργανα της επιλογής σας (λιτή ενορχήστρωση).
- Προσθέστε κατάλληλα σημάδια έκφρασης
- Αποδώστε γενικότερα το ύφος του Μάνου Χατζιδάκι!

Παρτιτούρα Σύνθεσης Τραγουδιού

Αξιολόγηση

- Αξιολογήστε τη σύνθεση της ομάδας σας όπως και τη σύνθεση των άλλων ομάδων συμπληρώνοντας τον πιο κάτω πίνακα. Δικαιολογήστε τα σχόλιά σας.

Κριτήριο Αξιολόγησης	**Ομάδα Α΄**	**Ομάδα Β΄**	**Ομάδα Γ΄**	**Ομάδα Δ΄**
Υπάρχει εναλλαγή μέτρου στη μελοποίηση του στίχου;				
Εκτελέστηκε με εκφραστικότητα, λυρισμό και μουσικότητα;				
Χρησιμοποιήθηκαν τα κατάλληλα μουσικά όργανα για να αποδώσουν πιστά το ύφος του τραγουδιού;				
Ήταν λυρική η μελωδία, με κυρίως βηματική κίνηση;				
Ήταν κατάλληλες οι δυναμικές για να αποδοθεί το λυρικό ύφος;				
Εισηγήσεις για βελτίωση.				
Αξιολογήστε την προσφορά σας στην ομάδα.				

Τραγούδι – Εκτέλεση

Της δικαιοσύνης ήλιε νοητέ

ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ – ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

Αετόμορφα τα έχει τα ψηλά βουνά, στα ηφαίστεια κλήματα σειρά
και τα σπίτια πιο λευκά στου γλαυκού το γειτόνεμα!
Τα πικρά μου χέρια με τον Κεραυνό τα γυρίζω πίσω απ' τον Καιρό,
τους παλιούς μου φίλους καλώ με φοβέρες και μ' αίματα!

Πηγή Παρτιτούρας: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, *Μουσικό Ανθολόγιο Α΄ - Στ΄ Δημοτικού, Βιβλίο Δασκάλου*, Αθήνα: ΟΕΒΔ (σ. 72).

Ακρόαση

Άξιον Εστί (1964)
Σύνθεση: Μίκη Θεοδωράκη – Ποίηση: Οδυσσέα Ελύτη

Α. Της Δικαιοσύνης Ήλιε Νοητέ, Πάθη, Άξιον Εστί

1. Στην εισαγωγή, η κύρια μελωδική γραμμή εκτελείται από:

   Α. Κιθάρα Β. Βιολί Γ. Μπουζούκι

2. Η φωνή εισάγεται από:

   Α. Βαθύφωνο (Μπάσο) Β. Λαϊκό Τραγουδιστή Γ. Χορωδία

3. Στη συνέχεια, μαζί με τη φωνή, εισάγεται και:

   Α. Βαθύφωνος (Μπάσος) Β. Λαϊκός Τραγουδιστής Γ. Χορωδία

4. Ταυτόχρονα με τα πιο πάνω, υπάρχει:

   Α. Συμφωνική Ορχήστρα Β. Ορχήστρα Πνευστών Γ. Ορχήστρα Κρουστών

5. Σύμφωνα με τις πιο πάνω απαντήσεις σας, οι πηγές από τις οποίες φαίνεται να υπάρχουν επιδράσεις στο έργο είναι: Δικαιολογήστε

   Α. Ελληνική παραδοσιακή μουσική .....
   Β. Ελληνική λαϊκή μουσική .....
   Γ. Ελληνική ποίηση .....
   Δ. Κλασική μουσική (Συμφωνική) .....
   Ε. Βυζαντινή μουσική .....

Β. Πορεία προς το Μέτωπο, Πάθη, Άξιον Εστί

1. Στο μέρος αυτό υπάρχει:

   Α. Βαθύφωνος (Μπάσος) Β. Λαϊκός Τραγουδιστής Γ. Αφηγητής

2. Το κείμενο προέρχεται από την:

   Α. Αγία Γραφή Β. Ελληνική Λόγια Παράδοση Γ. Νεοελληνική Ποίηση

3. Σύμφωνα με τις πιο πάνω απαντήσεις σας, οι πηγές από τις οποίες φαίνεται να υπάρχουν επιδράσεις στο έργο είναι: Δικαιολογήστε

   Α. Ελληνική παραδοσιακή μουσική .....
   Β. Ελληνική λαϊκή μουσική .....
   Γ. Ελληνική ποίηση .....
   Δ. Κλασική μουσική (Συμφωνική) .....
   Ε. Βυζαντινή μουσική .....

Γ. Τα θεμέλια μου στα Βουνά, Πάθη, Άξιον Εστί

1. Η πρώτη φράση του τραγουδιού εκτελείται από:

   Α. Βαθύφωνο (Μπάσο) Β. Λαϊκό Τραγουδιστή Γ. Αφηγητή

2. Η πιο πάνω ερμηνεία παραπέμπει σε:

   Α. Ψάλτη Β. Ρεμπέτη Γ. Μουσικό της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής

3. Η πιο πάνω φράση, συνοδεύεται από το ελληνικό παραδοσιακό όργανο:

   Α. Μπουζούκι Β. Σαντούρι Γ. Κρητική λύρα

4. Σας δίνεται απόσπασμα της παρτιτούρας (00:00 – 00:28) της χορωδίας και της φωνής. Η χορωδία:

   Α. εκτελεί μία κρατημένη νότα ως ένα ισοκράτημα

   Β. έχει πλούσια μελωδική κίνηση

   Γ. κάνει διφωνία με τον σολίστα

Μ. 74

Φωνή

Χορωδία

5. Σας δίνεται απόσπασμα της παρτιτούρας (00:37) της χορωδίας.

   Η πρώτη συλλαβή της λέξης «ά-καυ-τη» αντιστοιχεί με

   Α. μια νότα (= συλλαβική κίνηση)

   Β. 2 - 4 νότες (= νευματική κίνηση)

   Γ. περισσότερες από 5 νότες (= μελισματική κίνηση)

Μ. 82

6. Σύμφωνα με τις πιο πάνω απαντήσεις σας, οι πηγές από τις οποίες φαίνεται να υπάρχουν επιδράσεις στο έργο είναι: Δικαιολογήστε

   Α. Ελληνική παραδοσιακή μουσική .....

   Β. Ελληνική λαϊκή μουσική .....

   Γ. Ελληνική ποίηση .....

   Δ. Κλασική μουσική (Συμφωνική) .....

   Ε. Βυζαντινή μουσική .....

Συμπλήρωσε τα κενά, σύμφωνα με τις πιο πάνω απαντήσεις σου:

- Το έργο Άξιον Εστί του ..... χαρακτηρίζεται ως ένα λαϊκό ορατόριο γιατί είναι γραμμένο για ..... και ..... ορχήστρα. Στο έργο επίσης περιλαμβάνεται ....., ..., ... και ..... . Το έργο αντλεί στοιχεία από την ..... και την ..... μουσική. Τέλος, στο έργο φαίνεται έντονα η προσπάθεια του συνθέτη να παντρέψει τη μουσική με την ....., στο πλαίσιο ενός μεγάλου ..... έργου. Αποτελείται από τρία Μέρη: Ι. Γένεση ΙΙ. Πάθη και ΙΙΙ. Άξιον Εστί

Μίκης Θεοδωράκης (γεν. 1925)

Οδυσσέας Ελύτης (1911 – 1996)

Πηγές Εικονιστικού Υλικού:
http://www.tovima.gr/files/1/migratedData/D2005/D0206/1abc3a.jpg
http://www.protigrammi.com/wp-content/uploads/elitis.jpg
http://1.bp.blogspot.com/-GB-btiDxV50/TWNnVHdfFHI/AAAAAAAAL5I/11f8ywz8pyI/s400/__1_%257E1.JPG

Εκτέλεση

«Τα θεμέλια μου», Ιl. Πάθη, Άξιον Εστί
Συνθέτης: Μίκης Θεοδωράκης - Ποιητής: Οδυσσέας Ελύτης

Δημιουργική Εργασία

Μελοποιήστε νεοελληνική ποίηση, χρησιμοποιώντας τα χαρακτηριστικά της μουσικής που γνωρίσατε στο Άξιον Εστί του Μίκη Θεοδωράκη. Ανατρέξετε στο Φύλλο Ακρόασης, αν θέλετε.

- Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το πιο κάτω απόσπασμα ποιήματος ή κάποιο άλλο δικής σας επιλογής.
- Για τη μελωδία του, χρησιμοποιήστε τις νότες: ΛΑ – ΝΤΟ – ΡΕ – ΜΙ – ΣΟΛ – ΛΑ
- Για ισοκράτημα, χρησιμοποιήστε τη νότα: ΛΑ
- Ίσως χρειαστεί να κάνετε εναλλαγές στο μέτρο της μελωδίας σας, έτσι ώστε να ταιριάζει με τον τονισμό των στίχων.
- Μπορείτε να δώσετε τη μορφή ΑΑ΄

Με τόσα φύλλα, Γιάννη Ρίτσου (απόσπασμα)

Με τόσα φύλλα σου γνέφει ὁ ήλιος καλημέρα
Με τόσα φλάμπουρα να λάμπει ο ουρανός

Αξιολόγηση

Επιλέξετε την εργασία που σας άρεσε περισσότερο και περιγράψτε την σε σχέση με τα πιο κάτω στοιχεία.

Στοιχεία	**Σχόλια**
• Στοιχεία Βυζαντινής Μουσικής	
• Στοιχεία Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής	
• Στοιχεία Συμφωνικής Μουσικής	
• Μελωδία	
• Μελοποίηση Στίχων	
• Ενορχήστρωση	
• Ερμηνεία	
• Τι θα μπορούσε να βελτιωθεί;	
• Εσύ, ποιο σημείο θα βάλεις στόχο να βελτιώσεις στην επόμενη δημιουργική εργασία; Γιατί επέλεξες αυτό το σημείο; Πώς θα το επιτύχεις;	

«Επιστροφή στις ρίζες» του Γ. Μαρκόπουλου

«Who pays the ferryman?» (1976)
(«Ο Βαρκάρης»)
Μουσική: Γιάννης Μαρκόπουλος (γεν. 1939)

Εκτέλεση

Επεξεργασία - Προσαρμογή: Ελένη Δημητρίου

Ακρόαση

Who pays the ferryman?

1. Ποια είναι η ρυθμική συνοδεία της μουσικής που ακούτε; Βάλτε √ στο σωστό.

(α)

(β)

2. (α) Τι χαρακτήρα έχει ο πιο πάνω ρυθμός; .....

   (β) Μήπως σας θυμίζει κάποιο παραδοσιακό χορό; .....

3. Αριθμήστε τα όργανα με τη σειρά που ακούγονται.

Πηγές Εικονιστικού Υλικού: artsound.gr

.....Ηλεκτρικό μπάσο

tuftl.tufts.edu

.....Κλαρίνο

Πηγές Εικονιστικού Υλικού: narkalieutis.blogspot.com

.....Βιολί

en.wikipedia.org

.....Τομ-τομ

mousikoergastiri.gr

.....Σαντούρι

Κατατάξετε τα πιο πάνω όργανα στο είδος μουσικής που κατά κύριο λόγο ανήκουν.		
Ελληνική και ειδικότερα Κρητική Παραδοσιακή Μουσική	Κλασική Μουσική	Σύγχρονη Μουσική

Εργασία για το Σπίτι: Ψάξετε και βρείτε τι σημαίνει στα ελληνικά ο τίτλος της μουσικής αυτής και πώς συνδέεται με την ελληνική μυθολογία.

Συνθέστε μια «σύγχρονη» Κρητική Σούστα!!!

Οδηγίες:

1. Εργαστείτε σε ομάδες και συνθέστε μια μελωδία που να έχει τη δυναμική μιας Κρητικής σούστας αλλά, με σύγχρονο άκουσμα.
2. Η μελωδία σας θα έχει έκταση 4 μέτρα και μέτρο 4/4 ή 8 μέτρα και μέτρο 2/4.
3. Χρησιμοποιήστε την κλίμακα Ντο μείζονα. Η νότα σι είναι ο προσαγωγέας της κλίμακας γι' αυτό πάντοτε να την οδηγείτε στο Ντο.
4. Βάλτε στίχους, σε θέμα της επιλογής σας, αν επιθυμείτε, π.χ. το περιβάλλον.
5. Συνοδέψτε με ρυθμικό σχήμα που να παραπέμπει στην Κρητική σούστα.
6. Αν επιθυμείτε, προσθέστε μια απλή μπασογραμμή για αρμονική συνοδεία με τις νότες Ντο – Φα – Σολ, όπου ταιριάζουν, σύμφωνα με το άκουσμα και τη μελωδία που έχετε.
7. Ξεκινήστε και τελειώστε με τη νότα ντο.
8. Ενορχηστρώστε τη σούστα με όποια όργανα επιθυμείτε.
9. Χορέψετε Πεντοζάλη!

Αξιολόγηση των Συνθέσεών μας...!!!

Στοιχεία Σύνθεσης	Ομάδα Α΄	Ομάδα Β΄	Ομάδα Γ΄	Ομάδα Δ΄
Ήταν ξεκάθαρο το μέτρο και οι τονισμοί του όπως στην Κρητική σούστα;				
Υπήρχε συντονισμός στην εκτέλεσή σας;				
Υπήρχε εκφραστικότητα και δυναμικότητα για να χορευτεί ως Κρητική σούστα;				
Οι στίχοι ήταν πετυχημένοι σύμφωνα με το θέμα που είχε επιλεγεί;				
Δουλέψατε με πνεύμα ομαδικότητας και συνεργασίας;				
Άλλα σχόλια για την ομάδα σου και τον εαυτό σου, θετικά και αρνητικά ή κάτι που χρειάζεται βελτίωση.				
Καταφέρατε να δώσετε σύγχρονο άκουσμα στη σύνθεσή σας, χρησιμοποιώντας παραδοσιακά στοιχεία;				

Τραγούδι

«Άπονη Ζωή» (1965)

Μουσική:Σταύρου Ξαρχάκου – Στίχοι: Λευτέρη Παπαδόπουλου

Άπονη ζωή, δεν θέλαμε παλάτια κι αστέρια να μας χάριζες.
Μια μπουκιά ψωμί για εμάς τα ορφανά περιστέρια, ας χαλάλιζες.

Μας έδειρε ο βοριάς, μας ήπιε η βροχή
το αίμα της καρδιάς, γιατί είμαστε φτωχοί.

Πηγή Παρτιτούρας: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. *Μουσική Γ΄ Γυμνασίου, Τετράδιο Εργασιών*. Αθήνα: ΟΕΒΔ, σ. 49.

Εκτέλεση

Άπονη Ζωή

Στίχοι: Λευτέρη Παπαδόπουλου

Μουσική: Σταύρου Ξαρχάκου

6
Re+
La+
Re+
La+
Re+
La+
Re+
Μελ. Α'
Μελ. Β'
Μεταλ.
Ξυλ.
Τρίγ.
Ντέφι
Τύμπ.
W.B.
8
8
B: Ρεφρέν
11
Sol+
La+
Re+
Μελ. Α'
Μελ. Β'
Μεταλ.
Ξυλ.
Τρίγ.
Ντέφι
Τύμπ.
W.B.
4
4

16
La+
Re+
1.
Μελ. Α'
Μελ. Β'
Μεταλ.
Ξυλ.
Τρίγ.
Ντέφι
Τύμπ.
W.B.
8
2.
21
La+
Re+
La+
Re+

Ακρόαση

«Άπονη Ζωή» (1965)
Μουσική: Σταύρος Ξαρχάκος
Στίχοι: Λευτέρης Παπαδόπουλος
Ερμηνεία: Γρηγόρης Μπιθικώτσης

1. Κυκλώστε και ονομάστε τα όργανα που ακούτε.

....

....

2. Βάλτε στη σειρά τις λέξεις «Εισαγωγή», «Στροφή», «Ρεφρέν» έτσι ώστε να δημιουργήσετε τη δομή του τραγουδιού.

.....

3. Σύμφωνα με την απάντηση που δώσατε πιο πάνω, η μορφή του τραγουδιού είναι ..... .

4. Βάλτε ✓ στα θέματα που διαπραγματεύεται το τραγούδι.

..... Φτώχεια
..... Κοινωνική Αδικία
..... Μόλυνση του Περιβάλλοντος
..... Έρωτας
..... Πόνος, Θλίψη, Καημός
..... Αγάπη για την Πατρίδα
..... Βία και Εγκληματικότητα
Άλλα: .....

5. Τι μέτρο έχει το τραγούδι που ακούτε (κυκλώστε);

Α. 2/3 Β. 3/4 Γ. 4/4 Δ. 7/8 Ε. 9/4

6. Πώς θα χορεύατε αυτό το τραγούδι (κυκλώστε);

Α. Ζεϊμπέκικο Β. Χασάπικο Γ. Καλαματιανό Δ. Τσάμικο

7. Στην στροφή, υπάρχει:
Α. μία νότα στην κάθε συλλαβή (συλλαβικό)
Β. περισσότερες από τέσσερις νότες στην κάθε συλλαβή (μελισματικό)

8. Άρα, ο στίχος στη στροφή έχει συλλαβικό ή μελισματικό χαρακτήρα; .....

9. Στο ρεφρέν, στα τελευταία τέσσερα μέτρα, υπάρχει:
Α. μια νότα στην κάθε συλλαβή
Β. περισσότερες από τέσσερις νότες στην κάθε συλλαβή

10. Άρα, στα τελευταία τέσσερα μέτρα στο ρεφρέν ο στίχος έχει ..... (συλλαβικό ή μελισματικό) χαρακτήρα ενώ αρχικά ήταν ..... (συλλαβικός ή μελισματικός).

Οι Συντελεστές του Τραγουδιού «Άπονη Ζωή»

Σταύρος Ξαρχάκος
Συνθέτης

Λευτέρης Παπαδόπουλος
Στιχουργός

Γρηγόρης Μπιθικώτσης
Ερμηνευτής

Πήγες Εικονιστικού Υλικού:
http://4.bp.blogspot.com/-BSjJb_IWa_s/Tl6IypO0xoI/AAAAAAAAA38/TJ8UGd4MUgE/s1600/xarxakos_001.jpg
musicheaven.gr
www2.rizospastis.gr

Δημιουργική Εργασία

Καλείστε:

1. να γράψετε **στίχους**, μια στροφή και ένα ρεφρέν, και να τους ερμηνεύσετε χρησιμοποιώντας τη μελωδία και την ενορχήστρωση του τραγουδιού «Άπονη Ζωή» που ήδη εκτελέσατε. Οι στίχοι σας θα πρέπει να έχουν αντίστοιχη θεματολογία με αυτήν του τραγουδιού «Άπονη Ζωή» και να αφορούν άτομα με αντίστοιχα προβλήματα που υπάρχουν στην εποχή μας, τόσο εντός όσο και εκτός Κύπρου. Επίσης, οι στίχοι σας θα πρέπει να έχουν συλλαβικό χαρακτήρα στη στροφή και μελισματικό στα τέσσερα τελευταία μέτρα στο ρεφρέν. Προσέξετε τους παρατονισμούς!

2. να δημιουργήσετε **χορογραφία** που να συνοδεύει την εκτέλεση της δουλειάς σας. Δύο τουλάχιστον άτομα της ομάδας σας θα πρέπει να ασχοληθούν με αυτό. Προσοχή: η χορογραφία σας να ταιριάζει με τη μορφή του τραγουδιού (στροφή – ρεφρέν) και τη θεματολογία του τραγουδιού.

- Δουλέψετε σε ομάδες των 5-6 μαθητών.
- Μερικοί από εσάς θα τραγουδούν και άλλοι θα χορεύουν.
- Κάνετε πρόβα τη δουλειά σας όσες περισσότερες φορές μπορείτε.
- Κάποιος να αναλάβει τον συντονισμό ολόκληρης της ομάδας.

Στροφή	Ρεφρέν
.....	.....
.....	.....

Αξιολόγηση!

Βαθμολογία από 1 έως 4: 1 = Φτωχή 2 = Μέτρια 3 = Πολύ Καλή 4 = Άριστη
Δικαιολογήστε τη βαθμολογία σας!

Ομάδα / **Κριτήρια Αξιολόγησης**	**Α**	**Β**	**Γ**	**Δ**	**Ε**
Οι στίχοι έχουν την ίδια θεματολογία με το κοινωνικό πλαίσιο της εποχής 1960-70 στην Ελλάδα;					
Τηρήθηκε ο συλλαβικός χαρακτήρας των στίχων στη στροφή και ο μελισματικός στην κατάληξη του ρεφρέν;					
Ήταν σωστή η προσαρμογή των στίχων στον ρυθμό και τη μελωδία του τραγουδιού; Υπήρχαν παρατονισμοί στο μέτρο;					
Η χορογραφία που συνόδευε το τραγούδι σας ήταν συμβατή με το περιεχόμενο των στίχων του τραγουδιού;					

Η χορογραφία που συνόδευε το τραγούδι είχε το μέτρο του χασάπικου;					
Η χορογραφία που συνόδευε το τραγούδι σας είχε τη μορφή του τραγουδιού, δηλ. εισαγωγή – στροφή – ρεφρέν;					
Πώς κρίνετε την ερμηνεία του χορού;					
Πώς κρίνετε τη συνολική παρουσίαση χορού και μουσικής;					
Ενδιαφέρουσα Κατά την προετοιμασία υπήρχε ανταλλαγή απόψεων και καλοπροαίρετη κριτική και συνεργασία μεταξύ σας;					
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΘΜΩΝ					

Εργασία για το Σπίτι

Τα Χαρακτηριστικά του Ελληνικού Τραγουδιού

Α. ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ

Θέματα: …….....

Χρονική Περίοδος: …….....

Β. ΟΡΓΑΝΑ

- Ποια όργανα συνήθως χρησιμοποιούνται; ……
- Από ποιο είδος ελληνικού τραγουδιού συνήθως προέρχονται;

  1. ροκ 2. έντεχνο 3. ρεμπέτικο 4. λαϊκό

Γ. ΡΥΘΜΟΣ

- Ποιο είναι το μέτρο του τραγουδιού «Άπονη Ζωή»:

  1. 2/4 2. 6/8 3. 7/8 4. 9/4

Δ. ΜΟΡΦΗ

- Έχουμε ……... (αριθμό) μελωδικές φράσεις που το διαμορφώνουν σε ..... (αριθμό) μεγαλύτερα μέρη, οπότε το τραγούδι έχει …….....……. μορφή.

Ε. ΑΡΜΟΝΙΑ

- Σχηματίστε συγχορδία πάνω στην τονική βαθμίδα της κλίμακας. Σας υπενθυμίζεται ότι η τονική βαθμίδα είναι συνήθως η τελευταία νότα ενός τραγουδιού. Λάβετε, επίσης, υπόψη σας τον οπλισμό του τραγουδιού.

- Ονομάστε την πιο πάνω βαθμίδα:..... Έχει μείζονα ή ελάσσονα άκουσμα;.....

- Άρα, η κλίμακα του τραγουδιού «Άπονη Ζωή» είναι η ……

- Γράψετε την κλίμακα αυτή στο πεντάγραμμο σε ανιούσα μορφή.

- Σημειώσετε βαθμίδες της συγκεκριμένης κλίμακας, σχηματίστε τις τρίφωνες συγχορδίες ΤΟΝΙΚΗ (I), ΥΠΟΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ (IV) και ΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ (V).

  Μην ξεχνάτε πως οι αλλοιώσεις της κλίμακας (# ή ♭) ισχύουν και για τις συγχορδίες.

- Εντοπίστε αυτές τις κύριες συγχορδίες στην Ενορχήστρωση που εκτελέσατε στην τάξη και σημειώστε τις στην παρτιτούρα της Ενορχήστρωσης με τους αριθμούς I, IV και V.

Στ. ΜΕΛΩΔΙΑ

Γράψετε την έκταση της μελωδίας του τραγουδιού, ξεκινώντας από χαμηλότερη έως ψηλότερη νότα.

Ζ. ΣΧΕΣΗ ΣΤΙΧΩΝ - ΜΟΥΣΙΚΗΣ

- Οι στίχοι στη στροφή συνήθως έχουν συλλαβικό ή μελισματικό χαρακτήρα; Εξηγήστε.

  .....

- Οι στίχοι στο ρεφρέν συνήθως έχουν συλλαβικό ή μελισματικό χαρακτήρα; Εξηγήστε.

  .....

Τραγούδι

Ο Δρόμος

Μουσική: Μάνου Λοΐζου
Στίχοι: Κωστούλα Μητροπούλου

La- Sol+ Fa+ Do+ Fa+
Λα λα λα

Εκτέλεση

Πηγή Εικόνας:
http://1.bp.blogspot.com/_MrdWO02quAA/SwJ9cqMi_RI/AAAAAAAAM60/OH9UX2rkalw/s1600/ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ+3.jpg

Ακρόαση

«Ο Δρόμος» (1974)
Μάνου Λοϊζου
Από τον δίσκο «Τα τραγούδια του δρόμου»

1. Πόσες φορές ακούτε να επαναλαμβάνεται, με μικρές παραλλαγές, το πιο κάτω μελωδικό μοτίβο στην εισαγωγή του τραγουδιού;

.....

2. Εντοπίστε αυτό το μοτίβο στην παρτιτούρα της ενορχήστρωσης και σημειώστε το με αγκύλες.

3. Πώς επεξεργάζεται το μοτίβο αυτό ο συνθέτης για να γράψει τη μελωδία του τραγουδιού;

   Α. Μεταφέροντας το πιο ψηλά

   Β. Μεταφέροντας το πιο χαμηλά

   Γ. Διπλασιάζοντας τις αξίες του

   Δ. Αλλάζοντας τα διαστήματά του

4. Τι παρατηρείτε να συμβαίνει στο μοτίβο στην πιο κάτω φράση του τραγουδιού;

.....

5. Ποια πολιτική κατάσταση επικρατούσε στην Ελλάδα το 1974 που γράφτηκε το τραγούδι;

   Α. Δημοκρατία Β. Δικτατορία Γ. Εμφύλιος Δ. Κατοχή

6. Κοιτάξτε τους στίχους του τραγουδιού και κυκλώστε τις λέξεις που πιστεύετε ότι το αντιπροσωπεύουν.

- Φυσιολατρικό Δημοτικό Θρησκευτικό Αντιδικτατορικό Αντιπολεμικό
- Παιδικότητα Αφέλεια Ειρωνεία Οικειότητα Φιλία
- Λυρισμός Έντονο Πάθος Ένταση Έκδηλος Αναβρασμός
- Διαμαρτυρία Κλάμα χωρίς δάκρυα Δημόσια Κραυγή Σαρκασμός
- Λογοκρισία Ελευθερία Έκφρασης Κρυφά Μηνύματα

7. Συμπληρώστε την πρόταση: Το τραγούδι «Ο Δρόμος» είναι ένα τραγούδι .....

.....

Δημιουργική Εργασία

Χωριστείτε σε ομάδες και γράψετε ένα τραγούδι διαμαρτυρίας, σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του τραγουδιού «Ο Δρόμος» που έχετε γνωρίσει.

Οδηγίες Σύνθεσης:

1. Γράψετε στίχους για μια τετράστιχη στροφή, που να αναφέρεται σε κάποιο κοινωνικό θέμα για το οποίο θέλετε να διαμαρτυρηθείτε. Καλό είναι να έχουν κάποιο είδος ομοιοκαταληξίας. Ορίστε και τον τίτλο του τραγουδιού σας.

2. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το ακόλουθο ρυθμικό μοτίβο ή να δημιουργήσετε δικό σας.

3. Το τραγούδι σας να είναι γραμμένο στη Ντο μείζονα.

- Ξεκινήστε και τελειώστε τη μελωδία σας με τη νότα Ντο.
- Κινήστε τη μελωδία σας κυρίως βηματικά, χωρίς μεγάλα πηδήματα.

4. Επαναλάβετε το μοτίβο, όσες φορές θέλετε, αλλάζοντας τονικό ύψος κάθε φορά.

Τίτλος .....

Στίχοι

.....

.....

.....

.....

Αξιολόγηση

Αξιολογήστε τα τραγούδια διαμαρτυρίας που συνθέσατε!

	Ομάδα Α΄	**Ομάδα Β΄**	**Ομάδα Γ΄**	**Ομάδα Δ΄**
Στίχοι - Περιεχόμενο-Διαμαρτυρία - Ομοιοκαταληξία - Ποιότητα				
Μελωδία - μελωδικό μοτίβο - χρήση και επεξεργασία μοτίβου - βηματική κυρίως κίνηση				
Λυρισμός **Ειρωνεία** **Παιδικότητα**				
Εκτέλεση – Ερμηνεία				
Συνολικό Αποτέλεσμα				
Γράψετε τις εντυπώσεις που σας άφησε το συγκεκριμένο μάθημα.				

Τραγούδι
1.

Καταγραφή:Α.Παπαπαύλου

Ας κρατήσουν οι χοροί

Στιχοι/Μουσική:Δ.Σαββόπουλος

Ο ουρανός είναι φωτιές
ανεμομαζώματα
σπίθες και κυκλώματα, βρε,
και παρέες λαμπερές
το καθρεφτισμά τους στις ακρογιαλιές

Κι είτε με τις αρχαιότητες
είτε με ορθοδοξία
των Ελλήνων οι κοινότητες
φτιάχνουν άλλο γαλαξία

Να κι ο Μπάμπης που έχει πιει
κι η Λυδία ντρέπεται
που όλο εκείνη βλέπετε, βρε,
κι ο Αχιλλέας με τη Ζωή
μπρος στην Πολαρόιντ κοιτούν γελαστοί

Τότε η Έλενα η χορεύτρια
σκύβει στη μεριά του Τάσου
και με μάτια κλειστά
τραγουδούν αγκαλιά
Εθνική Ελλάδος γεια σου

Τι να φταίει η Βουλή
τι να φταιν οι εκπρόσωποι
έρημοι και απρόσωποι, βρε,
αν πονάει η κεφαλή
φταίει η απρόσωπη αγάπη που 'χε βρει

Μα η δικιά μας έχει όνομα
έχει σώμα και θρησκεία
και παππού σε μέρη αυτόνομα
μέσα στην τουρκοκρατία

Να μας έχει ο Θεός γερούς
πάντα ν' ανταμώνουμε
και να ξεφαντώνουμε, βρε,
με χορούς κυκλωτικούς
κι άλλο τόσο ελεύθερους σαν ποταμούς

Και στης νύχτας το λαμπάδιασμα
να πυκνώνει ο δεσμός μας
και να σμίγει παλιές κι αναμμένες τροχιές
με το ροκ του μέλλοντός μας

Πηγή Εικόνας: http://1.bp.blogspot.com/-bMC0cop4AGU/T0FSdSIcDUI/AAAAAAAABZ0/F6YcZpF5uts/s1600/el2.bmp

Εκτέλεση

Ας κρατήσουν οι χοροί

Στίχοι - Μουσική: Διονύσης Σαββόπουλος
Επεξεργασία - Προσαρμογή: Κούλλα Θεοδώρου

5
Αυλοί 1
Αυλοί 2
Glock.
Ξυλ.
Τουμπ.
Ε.Σ.
Νταούλι
(Μπάσο Τύμπανο)

7
Τραγούδι
Fine
Σολ+
Αυλοί 1
Ας κρα
τή σουν οι χο
σύ να ξης αυ
Αυλοί 2
Glock.
Ξυλ.
Τουμπ.
Ε.Σ.
Νταούλι
(Μπάσο Τύμπανο)

9
Ρε+
1.
Αυλοί 1
ροί και θα βορύ μεαλ λιώ τι κα στέ κιαε παρ χι
τή σαν χω ριό αυ
Αυλοί 2
Glock.
Ξυλ.
Τουμπ.
Ε.S.
Νταούλι
(Μπάσο Τύμπανο)

D.C. al Fine
11
Σολ+
2.
Ρε+
Σολ+
Αυλοί 1
ώ τι κα βρε ώσ πουη τό νο μο να ξε δι πλω θεί
Αυλοί 2
Glock.
Ξυλ.
Τουμπ.
Ε.S.
Νταούλι
(Μπάσο Τύμπανο)

Ακρόαση

1. Καθώς ακούτε τη «Συννεφούλα» και το «Τσάμικο» του Διονύση Σαββόπουλου, συμπληρώστε τον πίνακα, περιγράφοντας τα συγκεκριμένα στοιχεία του καθενός.

Τραγούδι / Στοιχεία	Συννεφούλα	Τσάμικο
Ρυθμός Μέτρα		
Στίχος Θεματολογία		
Όργανα		
Ερμηνεία Παρουσίαση		

2. Σύμφωνα με τις πιο πάνω παρατηρήσεις σας, πώς θα περιγράφατε το καλλιτεχνικό προφίλ του Διονύση Σαββόπουλου;

.....

.....

.....

.....

Πηγή Εικόνας: panosz.wordpress.com

Σύνθεση Τραγουδιού... !!!!!

Χρησιμοποιώντας τις οδηγίες να συνθέσετε με την ομάδα σας
ένα σύντομο τραγούδι εμπνευσμένο από...
τη μουσική του Διονύση Σαββόπουλου!!!

Ονόματα μελών της Ομάδας: .....

Οδηγίες:

1. Η στροφή του τραγουδιού σας να αποτελείται από τέσσερις στίχους. Οι στίχοι σας θα πρέπει να έχουν αντίστοιχη θεματολογία με αυτή που χρησιμοποιεί ο Δ. Σαββόπουλος, προσαρμοσμένη στη σημερινή πραγματικότητα και σε σύγχρονα γεγονότα.

2. Το τραγούδι σας να αποτελείται από 4 φράσεις, με την έξης μορφή: ΑΑ΄ΒΒ΄

3. Βάλτε μέτρο 7/8.

4. Χρησιμοποιήστε νότες: Σολ – Λα – Σι – Ρε – Μι – Σολ

5. Για αρμονική συνοδεία χρησιμοποιήστε τις νότες Σολ – Ρε, στα ισχυρά μέρη του μέτρου.

6. Ενορχηστρώστε το τραγούδι σας με 1-2 κρουστά όργανα.
   Πάρτε ιδέες από την ενορχήστρωση που εκτελέσατε.

7. Σκεφτείτε ένα δημιουργικό τρόπο παρουσίασής του, όπως έκανε και ο Σαββόπουλος!

8. Ακολουθεί παρτιτούρα για τη σύνθεση του τραγουδιού σας.

Τίτλος Τραγουδιού: .....

Στίχοι: .....

.....

.....

.....

.....

2

Έφτασε η ώρα της κρίσης!!!

Κάνετε καλόπιστη κριτική στα τραγούδια της τάξης σας.

	ΟΜΑΔΑ Α΄	**ΟΜΑΔΑ Β΄**	**ΟΜΑΔΑ Γ΄**	**ΟΜΑΔΑ Δ΄**
1.Ταιριάζουν οι στίχοι με τον ρυθμό και τη μελωδία; (π.χ. υπάρχουν παρατονισμοί;)				
2. Οι στίχοι έχουν κοινωνικοπολιτικό μήνυμα;				
3. Ήταν ενδιαφέρουσα η μελωδία του τραγουδιού;				
4. Ήταν πετυχημένη η ενορχήστρωση του τραγουδιού;				
5. Εκτελέστηκε με ακρίβεια και μουσικότητα το τραγούδι;				
6. Είχε ενδιαφέρουσα παρουσίαση και ερμηνεία (όπως έκανε ο Σαββόπουλος);				
7. Η σύνθεση εκτελέστηκε από την ομάδα με αυτοπεποίθηση, ομαδικότητα και μουσικότητα;				
8. Πώς κρίνετε το συνολικό αποτέλεσμα;				

Αντί επιλόγου... σχέδιο εργασίας!

7.1 Πολύτεχνο υπερθέαμα!

Το πρότζεκτ μας με θέμα
Πολύτεχνο υπερθέαμα!